

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทางด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของแม่บ้านเกษตรกร
2. สภาพการดำเนินธุรกิจการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร
3. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร
5. การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของแม่บ้านเกษตรกร

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของแม่บ้านเกษตรกร (อายุ ระดับการศึกษา และความสามารถในการอ่านเขียน) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนอาชีพทั้งหมดของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง การเป็นสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร และการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า

สภาพทั่วไปของแม่บ้านเกษตรกร

แม่บ้านเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ คือ แม่บ้านเกษตรกรในพื้นที่บ้านทุ่งแสม ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 47 คน สำหรับสภาพทั่วไปของแม่บ้านเกษตรกรดังแสดงในตารางที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

อายุ

อายุของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 34.1 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 61-70 ปี ร้อยละ 25.5 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 21.3 ช่วงอายุต่ำกว่า 41 ปี ร้อยละ 10.6 และช่วงอายุสูงกว่า 70 ปี จำนวนร้อยละ 8.5 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของแม่บ้านเกษตรกร เท่ากับ 55.09 ปี โดยมีผู้ที่มีอายุสูงสุดเท่ากับ 77 ปี และอายุน้อยที่สุดเท่ากับ 36 ปี

จะเห็นว่าแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน มีบางส่วนที่มีอายุมากอยู่ในวัยพึ่งพิงแต่ก็มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น แม่บ้านเกษตรกรในวัยแรงงานจะมีส่วนช่วยในการประกอบอาชีพของครัวเรือน รวมทั้งประกอบอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนนอกเหนือจากอาชีพหลัก เช่น การทอผ้า เป็นต้น

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คือ ร้อยละ 55.3 รองลงมา คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 19.1 จบการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 12.8 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 6.4 จบการศึกษาดำรงภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 4.3 และจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ระดับการศึกษาเฉลี่ย คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีผู้จบการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับการศึกษาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นผู้สูงอายุ(อายุเฉลี่ยถึง 55 ปี) ซึ่งกลุ่มอายุดังกล่าว นั้นการศึกษาระดับภาคบังคับมีเพียงแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาที่จบส่วนใหญ่ เป็นภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น ส่วนที่เหลือเป็นส่วนน้อยที่จบการศึกษากว่าภาคบังคับ และจบการศึกษาระดับภาคบังคับ ประกอบด้วย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ยังมีบางส่วนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

ความสามารถในการอ่านเขียน

แม่บ้านเกษตรกรสามารถอ่านออกเขียนได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 59.6 รองลงมา คือ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ร้อยละ 27.7 และอ่านออกเขียนไม่ได้ จำนวนร้อยละ 12.8 ตามลำดับ

ระหว่างการสัมภาษณ์แม่บ้านเกษตรกรผู้วิจัยได้ให้แม่บ้านเกษตรกรทดลองเขียนตัวหนังสือซึ่งไม่ใช่ชื่อ-สกุลของตัวเองแต่ไม่ได้ให้แม่เกษตรกรได้ทดลองอ่านหนังสือ แต่แม่บ้านเกษตรกรบอกว่าสามารถอ่านออกและทำให้ทราบว่าแม่บ้านเกษตรกรสามารถเขียนหนังสือได้จริงสำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้บางส่วนนั้น พบว่ามีอายุมากหรือเป็นคนสมัยก่อนที่ยังขาดโอกาสในการศึกษา นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการเปิดรับข่าวสารในการประกอบอาชีพทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดรับข่าวสารที่เป็นประเภทเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการต่างๆ ฉะนั้นการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการต่างๆแก่แม่บ้านเกษตรกรนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่แม่บ้านเกษตรกรด้วย เพื่อให้แม่บ้านเกษตรกรมีโอกาสดในการได้รับความรู้ทางวิชาการต่างๆเพื่อมาพัฒนาการประกอบอาชีพภายในครัวเรือน และอาชีพการทอผ้า

ตารางที่ 2 สภาพทั่วไปของแม่บ้านเกษตรกร

สภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<u>อายุ^{1/} (ปี)</u>		
ต่ำกว่า 41	5	10.6
41-50	16	34.1
51-60	10	21.3
61-70	12	25.5
สูงกว่า 71	4	8.5
รวม	47	100.0
<u>ระดับการศึกษา^{2/}</u>		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	19.1
จบการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ	2	4.3
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	26	55.3
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3	6.4
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	1	2.1
จบการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ	6	12.8
รวม	47	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความสามารถในการอ่านเขียน</u>		
อ่านออกเขียนได้	28	59.6
อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	13	27.7
อ่านออกเขียนไม่ได้	6	12.8
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} อายุแม่บ้านเกษตรกร

อายุต่ำสุด 36.00 ปี

อายุสูงสุด 77.00 ปี

อายุเฉลี่ย 55.09 ปี S.D. = 12.06

^{2/} ระดับการศึกษา

การศึกษาต่ำสุด ไม่ได้เรียนหนังสือ

การศึกษาสูงสุด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3

การศึกษาเฉลี่ย(จำนวนปีที่เรียน) 4.02 ปี S.D. = 2.63

สมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน และจำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง ดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ จำนวน 6-7 คน ร้อยละ 34.0 จำนวน 2-3 คน ร้อยละ 17.0 และจำนวน 8-9 คน ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน จำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 9 คน จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด คือ 2 คน

จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในวัยแรงงาน(15-64ปี) พบว่า จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน 3-4 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 48.9 รองลงมา คือ จำนวน 1-2 คน ร้อยละ 38.3 จำนวน 5-6 คน ร้อยละ 10.7 และไม่มีสมาชิกอยู่ในวัยแรงงาน ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ย 3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงานมากที่สุด คือ 6 คน และน้อยที่สุด คือ ไม่มีสมาชิกครัวเรือนในวัยแรงงาน

จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในวัยพึ่งพิง(ต่ำกว่า15ปี และสูงกว่า64ปี) พบว่า มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง 1-2 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ จำนวน 3-4 คน ร้อยละ 23.4 ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนในวัยพึ่งพิง ร้อยละ 17.0 และจำนวน 5-6 คน ร้อยละ 12.8 ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในวัยพึ่งพิงเฉลี่ย 2 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิงมากที่สุด คือ 6 คน และน้อยที่สุด คือ ไม่มีสมาชิกในวัยพึ่งพิงในครัวเรือน

จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีจำนวนสมาชิก 4-5 คน มากที่สุด สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงานมีจำนวนสมาชิก 3-4 คน มากที่สุด สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิงมีจำนวนสมาชิก 1-2 คน มากที่สุด เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งเป็นบุคคลที่พักอยู่จริงในครัวเรือนและอาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปที่อื่นชั่วคราว มีค่าเฉลี่ยประมาณ 5 คน ซึ่งมีความแตกต่างกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยทั่วประเทศ คือ 4 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546) และจากการสังเกตพบว่า ครัวเรือนของบ้านทุ่งแสง ตำบลหนองขามเป็นลักษณะครัวเรือนขยาย (extended family) ประกอบด้วย พ่อ แม่ และสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยชรา และบางครัวเรือนจะอาศัยอยู่ในขอบเขตพื้นที่บริเวณเดียวกันประกอบด้วยหลายครัวเรือนที่เป็นเครือญาติกัน

ตารางที่ 3 สมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนสมาชิกในครัวเรือน^{1/}(คน)</u>		
2-3	8	17.0
4-5	20	42.6
6-7	16	34.0
8-9	3	6.4
รวม	47	100.0
<u>จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน^{2/}(คน)</u>		
ไม่มี	18	38.3
1-2	23	48.9
3-4	5	10.7
5-6		
รวม	47	100.0
<u>จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง^{3/}(คน)</u>		
ไม่มี	8	17.0
1-2	22	46.8
3-4	11	23.4
5-6	6	12.8
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 2 คน

จำนวนสมาชิกมากที่สุด 9 คน

จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน S.D. = 1.77

^{2/} จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน

จำนวนน้อยที่สุด ไม่มีสมาชิกในวัยแรงงาน

จำนวนมากที่สุด 6 คน

จำนวนเฉลี่ย 3 คน S.D. = 1.33

^{3/} จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง

จำนวนน้อยที่สุด ไม่มีสมาชิกในวัยพึ่งพิง

จำนวนมากที่สุด 6 คน

จำนวนเฉลี่ย 2 คน S.D. = 1.75

อาชีพในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

สำหรับอาชีพในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย จำนวนอาชีพในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง และอาชีพเสริม ดังแสดงในตารางที่ 4 มีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนอาชีพในครัวเรือน

จำนวนอาชีพในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบอาชีพ 3 อย่างมากที่สุด คือ ร้อยละ 36.1 รองลงมา คือ จำนวน 4 อาชีพ ร้อยละ 29.8 จำนวน 2 อาชีพ ร้อยละ 17.0 จำนวน 5 อาชีพ ร้อยละ 12.8 และจำนวน 6 อาชีพ ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ จำนวนอาชีพเฉลี่ยในครัวเรือนเท่ากับ 4 อาชีพ โดยมีจำนวนมากที่สุด คือ 6 อาชีพ และน้อยที่สุด คือ 2 อาชีพ

อาชีพหลัก

อาชีพหลักที่พบมากที่สุด คือ การเลี้ยงไหม มีจำนวนร้อยละ 36.2 รองลงมา คือ อาชีพทำไร่ไถ ร้อยละ 17.0 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10.6 อาชีพเย็บผ้าและอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.5 อาชีพทำไร่มันสำปะหลังและอาชีพค้าขายมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 6.4 อาชีพปลูกข้าวโพด ร้อยละ 4.3 และอาชีพทอผ้า ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

อาชีพรอง

อาชีพรองอันดับ 1 ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ อาชีพทอผ้า ร้อยละ 23.4 รองลงมา คือ อาชีพทำไร่ไถ ร้อยละ 21.3 อาชีพเย็บผ้า ร้อยละ 10.6 อาชีพทำนา อาชีพทำไร่มันสำปะหลัง และอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.5 อาชีพเลี้ยงไหม อาชีพการปลูกข้าวโพด และอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3 และอาชีพเลี้ยงสัตว์ อาชีพปลูกไม้ผล และไม่มีอาชีพมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

อาชีพรองอันดับ 2 ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ อาชีพทอผ้า ร้อยละ 21.3 รองลงมา คือ อาชีพทำไร่มันสำปะหลัง ร้อยละ 10.6 อาชีพทำไร่อ้อย และอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.5 อาชีพเย็บผ้า และอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 6.4 อาชีพทำนา ร้อยละ 4.3 และอาชีพเลี้ยงไหม และอาชีพค้าขายมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ นอกจากนี้มีผู้ไม่มีอาชีพรองอันดับ 2 ร้อยละ 29.8

อาชีพรองอันดับ 3 ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ อาชีพทอผ้า และอาชีพทำไร่มันสำปะหลังมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 8.5 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม และอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 6.4 และอาชีพทำนา และอาชีพทำไร่อ้อยมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนที่ไม่มีอาชีพรองอันดับ 3 พบร้อยละ 66.0

อาชีพเสริม

อาชีพเสริมที่แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าทำมากที่สุด คือ อาชีพทอผ้า ร้อยละ 44.7 และอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 2.1 ส่วนที่ไม่มีอาชีพเสริม พบร้อยละ 53.2

เมื่อพิจารณาอาชีพในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรจะประกอบอาชีพอยู่ในช่วง 3-4 อาชีพ มากที่สุด ซึ่งจะมีทั้งอาชีพหลัก อาชีพรอง และอาชีพเสริม ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพการเลี้ยงไหมเป็นอาชีพหลักมากที่สุด เพราะว่ามีสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม และมีบริษัทเอกชนเข้ามารับซื้อรังไหมถึงในพื้นที่ รองลงมา คือ การทำไร่อ้อย เพราะมีการจัดตั้งโรงงานน้ำตาลที่รับซื้ออ้อยอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้าน สำหรับอาชีพรอง พบว่าแม่บ้านเกษตรกรมีอาชีพรองอย่างน้อย 1 อาชีพ ทั้งนี้ อาชีพรองที่พบมากได้แก่ การทอผ้า รองลงมา คือ ทำไร่อ้อย การเย็บผ้า ทำไร่มันสำปะหลัง ทำนา รับจ้างในภาคเกษตรกรรม เป็นต้น ส่วนอาชีพเสริม พบว่า อาชีพเสริมที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ การทอผ้า เพราะโดยส่วนมากแม่บ้านเกษตรกรจะใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพรองในการทอผ้า

ตารางที่ 4 อาชีพในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>จำนวนอาชีพ^{1/}</u>		
3	17	36.1
4	14	29.8
2	8	17.0
5	6	12.8
6	2	4.3
รวม	47	100.0
<u>อาชีพหลัก</u>		
เลี้ยงไหม	17	36.2
ทำไร่อ้อย	8	17.0
รับจ้างทั่วไป ^{2/}	5	10.6
เย็บผ้า	4	8.5
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม ^{3/}	4	8.5
ทำไร่มันสำปะหลัง	3	6.4
ค้าขาย ^{4/}	3	6.4
ปลูกข้าวโพด	2	4.3
ทอผ้า	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>อาชีพรองอันดับ 1</u>		
ทอผ้า	11	23.4
ทำไร่อ้อย	10	21.3
เย็บผ้า	5	10.6
ทำนา	4	8.5
ทำไร่มันสำปะหลัง	4	8.5
รับจ้างทั่วไป	4	8.5
เลี้ยงไหม	2	4.3
ปลูกข้าวโพด	2	4.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม	2	4.3
เลี้ยงสัตว์ ^{5/}	1	2.1
ปลูกไม้ผล ^{6/}	1	2.1
ไม่มีอาชีพ ^{7/}	1	2.1
รวม	47	100.0
อาชีพรองอันดับ 2		
ไม่มีอาชีพ ^{8/}	14	29.8
ทอผ้า	10	21.3
ทำไร่มันสำปะหลัง	5	10.6
ทำไร่อ้อย	4	8.5
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม	4	8.5
เย็บผ้า	3	6.4
รับจ้างทั่วไป	3	6.4
ทำนา	2	4.3
เลี้ยงไหม	1	2.1
ค้าขาย	1	2.1
รวม	47	100.0
อาชีพรองอันดับ 3		
ไม่มีอาชีพ ^{9/}	31	66.0
ทอผ้า	4	8.5
ทำไร่มันสำปะหลัง	4	8.5
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม	3	6.4
รับจ้างทั่วไป	3	6.4
ทำนา	1	2.1
ทำไร่อ้อย	1	2.1
รวม	47	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>อาชีพเสริม</u>		
ไม่มีอาชีพเสริม ^{10/}	25	53.2
ทอผ้า	21	44.7
รับจ้างในภาคเกษตรกรรม	1	2.1
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนอาชีพ

จำนวนน้อยที่สุด 2 อาชีพ

จำนวนมากที่สุด 6 อาชีพ

จำนวนเฉลี่ย 4 อาชีพ S.D. = 1.02

^{2/} รับจ้างทั่วไป ได้แก่ ก่อสร้าง รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ลูกจ้างในโรงพยาบาล และขับรถรับจ้าง

^{3/} รับจ้างในภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การรับจ้างในการทำไร่ไถ และมันสำปะหลัง

^{4/} ค้าขาย ได้แก่ ร้านขายของอุปโภค และบริโภค

^{5/} เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร

^{6/} ไม้ผล ได้แก่ มะม่วง

^{7/} ไม่มีอาชีพรองอันดับ1 หมายถึง ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และไม่มีอาชีพรองอื่นๆ

^{8/} ไม่มีอาชีพรองอันดับ2 หมายถึง ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และมีอาชีพรองเพียง 1 อาชีพ

^{9/} ไม่มีอาชีพรองอันดับ3 หมายถึง ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และมีอาชีพรองเพียง 2 อาชีพ

^{10/} ไม่มีอาชีพเสริม หมายถึง ประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว และมีอาชีพรองโดยไม่มีการประกอบอาชีพเสริม

รายได้ในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

การศึกษารายได้ในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร ในปีเพาะปลูก 2547/48 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การเก็บข้อมูลด้านรายได้ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แบ่งข้อมูลด้านรายได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1)รายได้ในภาคเกษตรกรรม 2)รายได้นอกภาคเกษตรกรรม และ 3)รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้

รายได้ในภาคเกษตรกรรมของครัวเรือน

รายได้ในภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ในภาคเกษตรกรรมในช่วง น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ ช่วง 100,001-200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 23.4 ช่วง 300,001-400,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.8 ช่วง 200,001-300,000 และมากกว่า 500,000 บาทต่อปีมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.5 และช่วง 400,001-500,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และพบผู้ไม่มีรายได้ในภาคเกษตรกรรม คือ ร้อยละ 2.1 รายได้ในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 150,200 บาทต่อปี โดยที่รายได้ในภาคเกษตรกรรมสูงสุดเท่ากับ 1,940,320 บาทต่อปี และรายได้ในภาคเกษตรกรรมต่ำสุด คือ 12,700 บาทต่อปี

จะเห็นได้ว่ารายได้ในภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในช่วง น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี มากที่สุด เมื่อพิจารณารายได้ในภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า รายได้ในภาคเกษตรกรรมได้มาจาก การประกอบอาชีพทางการเกษตร ประกอบด้วย การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปลูกพืชไร่ ได้แก่ การปลูกอ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพด การทำหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้า การทำนา เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการรับจ้างในภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การรับจ้างในการตัดอ้อย และหน้าที่อื่นๆ ภายในไร่ การที่ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้ในภาคเกษตรกรรมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร และจำนวนอาชีพของครัวเรือนที่มีความแตกต่างกัน

รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือน

รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคเกษตรกรรมในช่วง 100,001-200,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 23.4 รองลงมา คือ ช่วง น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 21.3 ช่วง 200,001-300,000 บาทต่อปี ร้อยละ 8.5 และช่วง

300,001-400,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ และพบผู้ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 42.6 รายได้นอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 122,400 บาทต่อปี โดยรายได้นอกภาคเกษตรกรรมสูงสุดเท่ากับ 372,000 บาทต่อปี และรายได้นอกภาคเกษตรกรรมต่ำสุด คือ 36,000 บาทต่อปี

จะเห็นได้ว่าครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรไม่มีรายได้นอกภาคเกษตรกรรมมากที่สุด สาเหตุเพราะส่วนมากครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมากกว่า โดยเฉพาะการเลี้ยงไหม และการเกษตรกรรมอื่นๆ เช่น การทำนา ทำไร่่อ้อย ทำไร่ข้าวโพด ทำให้ไม่มีเวลาในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า สมาชิกในครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร มีการประกอบอาชีพหลายประเภท เช่น การรับจ้างเย็บผ้า ค้าขายทั้งที่เป็นสินค้าอุปโภค และบริโภค แรงงานก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีการรับจ้างทั่วไป ทั้งในโรงงานอุตสาหกรรม และบริษัทเอกชนต่างๆ สมาชิกในครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร มีทั้งประกอบอาชีพอยู่ภายในชุมชน เช่น โรงงานน้ำตาล และนอกชุมชน เช่น โรงงานอุตสาหกรรมในตัวเมือง และกรุงเทพมหานคร

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร โดยรวมทั้งรายได้ในภาคเกษตรกรรมและรายได้นอกภาคเกษตรกรรม พบว่า ส่วนมากมีรายได้ในช่วง 100,001-200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ ช่วง 200,001-300,000 และช่วง 300,001-400,000 บาทต่อปีมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 19.1 ช่วงมากกว่า 500,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.8 ช่วง น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 และช่วง 400,001-500,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 237,920 บาทต่อปี โดยรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 1,940,320 บาทต่อปี และรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่ำสุดเท่ากับ 48,700 บาทต่อปี

จะเห็นได้ว่ารายได้ทั้งหมดของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในช่วง 100,001-200,000 บาทต่อปีมากที่สุด เมื่อพิจารณารายได้ของครัวเรือนเกษตรกร จะเห็นได้ว่าครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรที่มีรายได้สูงสุดมีถึง 1,940,320 บาทต่อปี สาเหตุเพราะครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีพื้นที่ในการทำ การเกษตรกรรมที่มาก ทำให้สามารถประกอบอาชีพได้หลายอาชีพ อาทิเช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทำไร่่อ้อย การทำไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการประกอบอาชีพของครัวเรือนจำนวนหลายคนทำให้มีรายได้ของครัวเรือนต่อปีในจำนวน

ที่มาก ส่วนครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรที่มีรายได้น้อยที่สุดมีเพียง 48,700 บาทต่อปี สาเหตุเพราะครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีพื้นที่ในการเพาะปลูกที่น้อย ประกอบกับมีจำนวนแรงงานที่ช่วยงานในครัวเรือนที่น้อยทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้หลายอาชีพ สำหรับรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคู่กับ 237,920 บาทต่อปี ซึ่งมีค่ามากกว่ารายได้รวมเฉลี่ยของประเทศไทย มีค่าเท่ากับ 115,875.00 บาทต่อปี(สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) เห็นได้ว่าส่วนมากแล้วรายได้ในครัวเรือนจะมาจากรายได้ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคู่กับครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีการประกอบอาชีพหลายอย่างทั้งที่เป็นอาชีพหลัก นอกจากนี้แล้วแม่บ้านเกษตรกรยังมีการประกอบอาชีพรอง และอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่มให้กับครัวเรือนในเวลาที่ว่างจากการประกอบอาชีพหลัก

ตารางที่ 5 รายได้ในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
<u>รายได้ในภาคเกษตรกรรม^{1/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีรายได้	1	2.1
น้อยกว่า 100,000	20	42.6
100,001-200,000	11	23.4
200,001-300,000	4	8.5
300,001-400,000	6	12.8
400,001-500,000	1	2.1
มากกว่า 500,000	4	8.5
รวม	47	100.0
<u>รายได้นอกภาคเกษตรกรรม^{2/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีรายได้	20	42.6
น้อยกว่า 100,000	10	21.3
100,001-200,000	11	23.4
200,001-300,000	4	8.5
300,001-400,000	2	4.3
รวม	47	100.0

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
<u>รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน^{3/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
น้อยกว่า 100,000	5	10.6
100,001-200,000	16	34.0
200,001-300,000	9	19.1
300,001-400,000	9	19.1
400,001-500,000	2	4.3
มากกว่า 500,000	6	12.8
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: รายได้ของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรเป็นรายได้ที่ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย

^{1/} รายได้ในภาคเกษตรกรรม

รายได้ต่ำสุด 12,700 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้สูงสุด 1,940,320 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้เฉลี่ย 150,200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 305,337.3

^{2/} รายได้นอกภาคเกษตรกรรม

รายได้ต่ำสุด 36,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้สูงสุด 372,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้เฉลี่ย 122,400 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 91,677.73

^{3/} รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

รายได้ต่ำสุด 48,700 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้สูงสุด 1,940,320 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

รายได้เฉลี่ย 237,920 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 282,889.83

รายได้รวมเฉลี่ยของประเทศไทย 115,875.00 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าก๊าซหุงต้ม ค่าติดต่อสื่อสาร ค่าจ้างแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม ค่าเช่าที่ดิน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายรวมในครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 6 มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าอาหารและเครื่องดื่ม

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในช่วง 20,001-40,000 บาทต่อปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ช่วง 60,001-80,000 บาทต่อปี ร้อยละ 27.7 ช่วง 40,001-60,000 บาทต่อปี ช่วง น้อยกว่า20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 ช่วงมากกว่า 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 8.5 และช่วง 80,001-100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ยเท่ากับ 54,000 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 216,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 18,000 บาทต่อปี

ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม อยู่ในช่วง 2,001-4,000 บาทต่อปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 14.9 รองลงมา คือ ช่วง น้อยกว่า2,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 ช่วง 4,001-6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และช่วง 6,001-8,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และมีผู้ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 66.0 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเฉลี่ยเท่ากับ 2,700 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 8,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 400 บาทต่อปี

ค่ารักษาพยาบาล

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่ารักษาพยาบาลอยู่ในช่วง น้อยกว่า5,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ ช่วง 10,001-15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.8 ช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 และช่วงมากกว่า 15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และมีผู้ระบุว่าปีที่

ผ่านมามีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ร้อยละ 34.0 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยเท่ากับ 1,080 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 24,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 200 บาทต่อปี

ค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาอยู่ในช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 23.4 รองลงมา คือ ช่วงมากกว่า 30,000 บาทต่อปี ช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 และช่วง 10,001-15,000 บาทต่อปี ช่วง 15,001-20,000 บาทต่อปี ช่วง 20,001-25,000 บาทต่อปี และช่วง 25,001-30,000 บาทต่อปีมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าปีที่ผ่านมาไม่มีค่าใช้จ่ายในการศึกษามี ร้อยละ 36.2 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 9,500 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 48,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 1,400 บาทต่อปี

ค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายในการทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี อยู่ในช่วง น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 38.3 รองลงมา คือ ช่วง 2,001-4,000 บาทต่อปี คือ ร้อยละ 27.7 ช่วง 4,001-6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 และช่วงมากกว่า 6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และมีผู้ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี ร้อยละ 27.7 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณีเฉลี่ยเท่ากับ 1,920 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 12,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 640 บาทต่อปี

ค่าไฟฟ้า

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าไฟฟ้า อยู่ในช่วง 2,001-4,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 59.6 รองลงมา คือ ช่วง 4,001-6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 31.9 ช่วงมากกว่า 6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และช่วง น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าไฟฟ้าเฉลี่ยเท่ากับ 3,600 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 36,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 1,800 บาทต่อปี

ค่าน้ำประปา

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าน้ำประปา อยู่ในช่วง 501-1,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ช่วง 1,001-1,500 บาทต่อปี ร้อยละ 23.4 ช่วง น้อยกว่า 500 บาทต่อปี ร้อยละ 23.4 ช่วง 1,501-2,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 และช่วง 2,001-2,500 บาทต่อปี และช่วง 2,501-3,000 บาทต่อปี มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ และปีที่ผ่านมา มีผู้ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าน้ำประปา ร้อยละ 4.3 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำประปาเฉลี่ยเท่ากับ 900 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 3,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 240 บาทต่อปี

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิง อยู่ในช่วง 1-20,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 44.7 รองลงมา คือ ช่วง 20,001-40,000 บาทต่อปี ร้อยละ 31.9 ช่วง 40,001-60,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 ช่วง 60,001-80,000 บาทต่อปี และช่วงมากกว่า 80,000 บาทต่อปี มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยเท่ากับ 21,600 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 216,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุด เท่ากับ 1,440 บาทต่อปี

ค่าก๊าซหุงต้ม

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าก๊าซหุงต้ม อยู่ในช่วง น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ ช่วง 2,001-4,000 บาทต่อปี ร้อยละ 40.4 ช่วงมากกว่า 6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และ ช่วง 4,001-6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และปีที่ผ่านมา มีผู้ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าก๊าซหุงต้ม ร้อยละ 8.5 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าก๊าซหุงต้มเฉลี่ยเท่ากับ 3,120 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 9,360 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 1,040 บาทต่อปี

ค่าติดต่อสื่อสาร

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร อยู่ในช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 25.5 ช่วง 10,001-15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 23.4 ช่วงมากกว่า 20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และช่วง 15,001-20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ และปีที่ผ่านมา มีผู้ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่า

ติดต่อสื่อสาร ร้อยละ 10.6 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเฉลี่ยเท่ากับ 7,200 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 60,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 1,200 บาทต่อปี

ค่าจ้างแรงงานทั้งใน และนอกภาคเกษตรกรรม

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าจ้างแรงงานทั้งใน และนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในช่วง น้อยกว่า100,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 10.6 ส่วนที่เหลือคือใน ช่วง 100,001-200,000 บาทต่อปี มีจำนวนเท่ากับช่วงมากกว่า 200,000 บาทต่อปี คือ ร้อยละ 4.3 โดยมีผู้ระบุว่าไม่มีค่าจ้างแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรมถึง ร้อยละ 80.9 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานทั้งใน และนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 72,000 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 648,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 24,000 บาทต่อปี

ค่าเช่าที่ดิน

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าเช่าที่ดินอยู่ในช่วง น้อยกว่า10,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 8.5 ส่วนที่เหลือ คือ ช่วงมากกว่า 10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.1 และมีผู้ระบุว่าไม่มีค่าเช่าที่ดินในปีที่ผ่านมาถึง ร้อยละ 89.4 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 7,700 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 27,000 บาทต่อปี และค่าน้อยสุดเท่ากับ 6,000 บาทต่อปี

ค่าดอกเบี้ยเงินกู้

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรรมมีค่าดอกเบี้ยเงินกู้ในช่วง น้อยกว่า1,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 17.0 รองลงมา คือ ช่วง 3,001-6,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และช่วง 1,001-3,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ทั้งนี้มีผู้ระบุว่าในปีที่ผ่านมาไม่มีค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 72.3 โดยมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 1,000 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายสูงสุดเท่ากับ 5,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 200 บาทต่อปี

ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่าอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาทต่อปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 44.7 รองลงมา คือ ช่วง 15,001-200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 21.3 ช่วง 100,001-150,000 บาทต่อปี ร้อยละ 17.0 ช่วง 200,001-250,000 บาทต่อปี และมากกว่า 300,000 บาท/ปี ร้อยละ 6.4 เท่ากัน และน้อยกว่า 50,000 และช่วง 250,001-300,000 บาทต่อปี มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 110,860 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายสูงสุด เท่ากับ 901,960 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 28,320 บาทต่อปี

จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาทต่อปีมากที่สุด ทั้งนี้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม่บ้านเกษตรกรหลายครัวเรือนไม่มีค่าใช้จ่ายหลายประเภท โดยเฉพาะ ค่าเช่าที่ดินในปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้ว ค่าจ้างแรงงาน ทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรมไม่มีค่าใช้จ่ายเช่นกัน เนื่องจากใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ไม่มีค่าใช้จ่าย เนื่องจากใช้เงินทุนส่วนตัว ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่มีการจดค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากมีบุตรหลานอายุต่ำกว่า 15 ปีน้อยมาก ขณะที่สมาชิกในครัวเรือนในครัวเรือนเป็นวัยแรงงานมากกว่า ค่ารักษาพยาบาลไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากมีบัตรประกันสุขภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณีไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่มีการจดค่าใช้จ่าย ค่าติดต่อสื่อสารไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่มีเครื่องมือสื่อสาร ค่าก๊าซหุงต้มไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจากไม่ได้ใช้ก๊าซหุงต้ม และค่าน้ำประปาไม่มีค่าใช้จ่ายเช่นกันเนื่องจากใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาล สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร เท่ากับ 110,860 บาทต่อปี ซึ่งมีค่ามากกว่ารายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยประเทศ คือ 87,050 บาทต่อปี (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) ทั้งนี้เพราะครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรจะอยู่กันแบบครอบครัวขยาย มีทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ย่า ตายาย ทำให้รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรค่อนข้างสูง

ตารางที่ 6 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
<u>ค่าอาหารและเครื่องดื่ม^{1/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
น้อยกว่า 20,000	5	10.6
20,001-40,000	15	31.9
40,001-60,000	9	19.1
60,001-80,000	13	27.7
80,001-100,000	1	2.1
มากกว่า 100,000	4	8.5
รวม	47	100.0
<u>ค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี^{5/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	13	27.7
น้อยกว่า 2,000	18	38.3
2,001-4,000	13	27.7
4,001-6,000	2	4.3
มากกว่า 6,000	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>ค่าไฟฟ้า^{6/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
น้อยกว่า 2,000	1	2.1
2,001-4,000	28	59.6
4,001-6,000	15	31.9
มากกว่า 6,000	3	6.4
รวม	47	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
<u>ค่าน้ำประปา^{7/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	2	4.3
น้อยกว่า 500	10	21.3
501-1,000	15	31.9
1,001-1,500	11	23.4
1,501-2,000	5	10.6
2,001-2,500	2	4.3
2,501-3,000	2	4.3
รวม	47	100.0
<u>ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง^{8/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
น้อยกว่า 20,000	21	44.7
20,001-40,000	15	31.9
40,001-60,000	5	10.6
60,001-80,000	3	6.4
มากกว่า 80,000	3	6.4
รวม	47	100.0
<u>ค่าก๊าซหุงต้ม^{9/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	4	8.5
น้อยกว่า 2,000	20	42.6
2,001-4,000	19	40.4
4,001-6,000	1	2.1
มากกว่า 6,000	3	6.4
รวม	47	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ค่าติดต่อดังกล่าว^{10/}		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	5	10.6
น้อยกว่า 5,000	15	31.9
5,001-10,000	12	25.5
10,001-15,000	11	23.4
15,001-20,000	1	2.1
มากกว่า 15,000	3	6.4
รวม	47	100.0
ค่าจ้างแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม^{11/}		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	38	80.9
น้อยกว่า 100,000	5	10.6
100,001-200,000	2	4.3
มากกว่า 200,000	2	4.3
รวม	47	100.0
ค่าเช่าที่ดิน^{12/}		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	42	89.4
น้อยกว่า 10,000	4	8.5
มากกว่า 10,000	1	2.1
รวม	47	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
<u>ค่าดอกเบี้ยเงินกู้^{13/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	34	72.3
น้อยกว่า 1,000	8	17.0
1,001-3,000	2	4.3
3,001-6,000	3	6.4
รวม	47	100.0
<u>ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน^{14/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
น้อยกว่า 50,000	1	2.1
50,001-100,000	21	44.7
100,001-150,000	8	17.0
150,001-200,000	10	21.3
200,001-250,000	3	6.4
250,001-300,000	1	2.1
มากกว่า 300,000	3	6.4
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} ค่าอาหารและเครื่องดื่ม

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 18,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 216,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 54,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D.=41,423.83

^{2/} ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 400 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 8,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,700 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 2,098.53

^{3/} ค่ารักษาพยาบาล

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 24,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,080 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 5,861.98

^{4/} ค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 1,400 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 48,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 9,500 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 14,315.47

^{5/} ค่าทำบุญ/บำรุงศาสนา/งานประเพณี

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 640 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 12,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,920 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 1,984.81

^{6/} ค่าไฟฟ้า

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 1,800 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 36,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,600 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 5,587.60

^{7/} ค่าน้ำประปา

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 240 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 3,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 900 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 671.60

^{8/} ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 1,440 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 216,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,600 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D.=36,711.13

^{9/} ค่าก๊าซหุงต้ม

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 1,040 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 9,360 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,120 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 1,814.03

^{10/} ค่าติดต่อดสื่อสาร

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 1,200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 60,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 10,143.84

^{11/} ค่าจ้างแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 24,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 648,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 72,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D.=192,568.33

^{12/} ค่าเช่าที่ดิน

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 6,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 27,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,700 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 9,051.35

^{13/} ค่าดอกเบี้ยเงินกู้

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 200 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 5,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 1,697.77

^{14/} ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 28,320 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 901,960 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 110,860 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D.=131,734.99

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของประเทศ 87,050 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

สภาพพื้นที่ถือครอง

สภาพพื้นที่ถือครองของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย พื้นที่ถือครองทั้งหมด และพื้นที่ถือครองทางการเกษตร(พื้นที่ของตนเอง พื้นที่เช่า และพื้นที่ให้ผู้อื่นเช่า) แสดงในตารางที่ 7 มีรายละเอียด ดังนี้

พื้นที่ถือครองทั้งหมด

จำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีจำนวนพื้นที่ถือครองช่วง น้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คือ ร้อยละ 34.1 รองลงมา คือ ช่วง 11-20 ไร่ ร้อยละ 21.3 ช่วงมากกว่า 50 ไร่ ร้อยละ 14.9 ช่วง 21-30 ไร่ และ 31-40 ไร่ มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 10.6 และช่วง 41-50 ไร่ ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ และมีผู้ระบุว่าไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 2.1 พื้นที่ถือครองของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 27.46 ไร่ โดยพื้นที่ถือครองจำนวนสูงสุดเท่ากับ 170 ไร่ และต่ำสุด คือ ไม่มีพื้นที่ถือครอง

จะเห็นได้ว่าพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในช่วง น้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด เมื่อพิจารณาพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ยของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า มีพื้นที่มากกว่าพื้นที่ถือครองของเกษตรกรเฉลี่ยของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ 24.96 ไร่ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548) แสดงว่าครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรแต่ละครัวเรือนสามารถทำกิจกรรมการเกษตรได้เต็มศักยภาพของพื้นที่ที่มีอยู่

พื้นที่ถือครองทางการเกษตร

จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรมีจำนวนพื้นที่ถือครองช่วง น้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คือ ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ช่วง 11-20 ไร่ และช่วงมากกว่า 50 ไร่มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 14.9 ช่วง 21-30 ไร่ และช่วง 31-40 ไร่มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 10.6 และช่วง 41-50 ไร่ ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมี ร้อยละ 10.6 โดยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 26.45 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรสูงสุดเท่ากับ 170 ไร่ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง

ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเป็นของตนเองช่วง น้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คือ ร้อยละ 29.8 รองลงมา คือ ช่วง 11-20 ไร่ ร้อยละ 21.3 มากกว่า 50 ไร่ ร้อยละ 14.9 ช่วง 31-40 ไร่ ร้อยละ 8.5 และช่วง 21-30 ไร่ และช่วง 41-50 ไร่ ร้อยละ 6.4 เท่ากัน ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง ร้อยละ 12.8 โดยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 25.10 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเองสูงสุดเท่ากับ 170 ไร่ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง

พื้นที่เข้าทางการเกษตร

การเข้าพื้นที่ทางการเกษตร พบว่า มีการเข้าพื้นที่ทางการเกษตร ช่วงน้อยกว่า 10 ไร่ และช่วง 11-20 ไร่มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 6.4 มากที่สุด และช่วง 21-30 ไร่ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

โดยที่ส่วนใหญ่ไม่มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรถึง ร้อยละ 85.1 โดยมีพื้นที่เช่าทางการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 พื้นที่เช่าทางการเกษตรสูงสุดคือ 27 ไร่ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีพื้นที่เช่าทางการเกษตร

จะเห็นได้ว่าพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในช่วง น้อยกว่า 10 ไร่ต่อครัวเรือนมากที่สุด โดยที่ในจำนวนพื้นที่ทั้งหมดดังกล่าวนี้ ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ตามอาชีพหลัก คือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมากที่สุด เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความเหมาะสมในการปลูกหม่อนเพื่อนำมาเลี้ยงตัวไหม โดยมีบริษัทจุลไหมไทยเข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงไหม พร้อมกับรับซื้อผลผลิตของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรด้วย สำหรับพื้นที่เช่าทางการเกษตรของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรพบว่าใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม คือ การทำไร่อ้อย และการทำไร่มันสำปะหลัง อัตราการเช่าพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ยไร่ละ 1,000 บาทต่อปี ทำให้ครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกรที่มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรจะมีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนมากแม่บ้านเกษตรกรจะเช่าพื้นที่ทำการเกษตรจากญาติพี่น้องของแม่บ้านเกษตรกรเอง

ตารางที่ 7 สภาพพื้นที่ถือครอง

พื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
<u>พื้นที่ถือครองทั้งหมด</u> ^{1/}		
(ไร่ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่ถือครอง	1	2.1
น้อยกว่า 10	16	34.1
11-20	10	21.3
21-30	5	10.6
31-40	5	10.6
41-50	3	6.4
มากกว่า 50	7	14.9
รวม	47	100.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
<u>พื้นที่ถือครองทางการเกษตร^{2/}</u>		
(ไร้ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร	5	10.6
น้อยกว่า 10	15	31.9
11-20	7	14.9
21-30	5	10.6
31-40	5	10.6
41-50	3	6.4
มากกว่า 50	7	14.9
รวม	47	100.0
<u>พื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่เป็นของตนเอง^{3/}</u>		
(ไร้ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร	6	12.8
น้อยกว่า 10	14	29.8
11-20	10	21.3
21-30	3	6.4
31-40	4	8.5
41-50	3	6.4
มากกว่า 50	7	14.9
รวม	47	100.0
<u>พื้นที่เช่าทางการเกษตร^{4/}</u>		
(ไร้ต่อครัวเรือน)		
ไม่มีพื้นที่เช่าทางการเกษตร	40	85.1
น้อยกว่า 10	3	6.4
11-20	3	6.4
21-30	1	2.1
รวม	47	100.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

หมายเหตุ: ^{1/} พื้นที่ถือครองทั้งหมด

พื้นที่ถือครองต่ำสุด ไม่มีพื้นที่ถือครอง

พื้นที่ถือครองสูงสุด 170 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 27.46 ไร่ต่อครัวเรือน S.D. = 29.81

พื้นที่ถือครองเฉลี่ยจังหวัดสุพรรณบุรี 24.96 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ยภาคกลาง 23.87 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ยทั่วประเทศ 19.33 ไร่ต่อครัวเรือน

^{2/} พื้นที่ถือครองทางการเกษตร

พื้นที่ถือครองต่ำสุด ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร

พื้นที่ถือครองสูงสุด 170 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.45 ไร่ต่อครัวเรือน S.D. = 30.36

^{3/} พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง

พื้นที่ถือครองต่ำสุด ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง

พื้นที่ถือครองสูงสุด 170 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.45 ไร่ต่อครัวเรือน S.D. = 29.83

^{4/} พื้นที่เช่าทางการเกษตร

พื้นที่ถือครองต่ำสุด ไม่มีพื้นที่เช่าทางการเกษตร

พื้นที่ถือครองสูงสุด 27 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.1 ไร่ต่อครัวเรือน S.D. = 5.52

สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร

สำหรับสภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 8 พบว่า แม่บ้านเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ร้อยละ 72.3 ส่วนที่เหลือไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 27.7 เกี่ยวกับจำนวนการเป็นสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกจำนวน 1 กลุ่ม มากที่สุด คือ ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ จำนวน 2 กลุ่ม ร้อยละ 23.5 และจำนวน 3 กลุ่ม ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มที่แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกนั้น พบว่า แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านทุ่งแสม มากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ กลุ่มผู้เลี้ยงไหม ร้อยละ 38.3 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ร้อยละ 25.5 สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 14.9 และกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ โดยมีผู้ระบุว่าไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย ร้อยละ 27.7

เหตุการณ์เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านทุ่งแสมที่ระบุนมากที่สุด คือ ได้รับคำแนะนำในเรื่องความรู้ด้านการเกษตร ร้อยละ 36.2 รองลงมาคือ ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี ร้อยละ 31.9 ซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูก ร้อยละ 14.9 และกู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

เหตุการณ์เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหมของแม่บ้านเกษตรกรที่ระบุนมากที่สุด คือ ซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูก ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ได้รับสวัสดิการที่ดีจากการเป็นสมาชิก ร้อยละ 12.8 ได้รับคำแนะนำในเรื่องความรู้ด้านการเกษตร และขายผลผลิตได้ในราคาที่ดีมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 10.6 และกู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

เหตุการณ์เป็นสมาชิกธกส.ที่ระบุนมากที่สุด ซึ่งมีเพียงเหตุผลเดียว คือ กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 25.5

เหตุการณ์เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ระบุนมากที่สุด ซึ่งมีเพียงเหตุผลเดียวเช่นกัน คือ กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 14.9

ส่วนเหตุการณ์เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ถูกระบุนมากที่สุด ซึ่งมีเพียงเหตุผลเดียวเช่นกัน คือ กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 2.1

จะเห็นว่ากลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ที่แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกนั้นประกอบด้วย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ธกส. สหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังพบกลุ่มอาชีพอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกิจกรรมการประกอบอาชีพของแม่บ้านเกษตรกรในพื้นที่อีกด้วย เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงไหม เป็นต้น ทั้งนี้แม่บ้านเกษตรกรบางคนเป็นสมาชิกมากกว่า 1 กลุ่ม สาเหตุเพราะกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของครัวเรือน โดยที่ทางกลุ่มหรือองค์กรจะจำหน่ายปัจจัยในการผลิตและรับซื้อผลผลิตของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร ทำให้แม่บ้าน

เกษตรกรได้รับความสะดวกในการซื้อปัจจัยการผลิตและการนำผลผลิตไปจำหน่าย เพราะไม่ต้องเดินทางไปซื้อที่ร้านค้าภายนอกชุมชน นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรยังได้รับคำแนะนำในเรื่องความรู้ด้านการเกษตรและสวัสดิการจากทางกลุ่มหรือองค์กรที่เป็นสมาชิก สำหรับรทส. สหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญที่แม่บ้านเกษตรกร และครัวเรือนนำมาใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของครัวเรือน เนื่องจากสามารถกู้ยืมเงินในยอดวงเงินที่สูงและมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าธนาคารอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะกู้ในรูปแบบเงินสด เพื่อนำมาซื้อปัจจัยในการผลิต

ตารางที่ 8 สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร

สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ		
<u>การเข้าเป็นสมาชิก</u>				
เข้าเป็นสมาชิก	34	72.3		
ไม่เข้าเป็นสมาชิก	13	27.7		
รวม	47	100.0		
<u>จำนวนกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก^{1/}</u>				
ไม่เข้าเป็นสมาชิก	13	27.7		
เป็นสมาชิก 1 กลุ่ม	15	31.9		
เป็นสมาชิก 2 กลุ่ม	11	23.4		
เป็นสมาชิก 3 กลุ่ม	8	17.0		
รวม	47	100.0		
<u>กลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก^{2/}</u>	สมาชิกทั่วไป		กรรมการกลุ่ม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	13	27.7	9	19.1
กลุ่มผู้เลี้ยงไหม	15	31.9	3	6.4
รทส.	12	25.5	0	0.0
สหกรณ์การเกษตร	7	14.9	0	0.0
กองทุนหมู่บ้าน	1	2.1	0	0.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
<u>เหตุผลการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร^{2/}</u>		
ได้รับคำแนะนำในเรื่องความรู้ด้านการเกษตร	17	36.2
ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี	15	31.9
ซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูก	7	14.9
กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ	1	2.1
<u>เหตุผลการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไหม^{2/}</u>		
ซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูก	18	38.3
ได้รับสวัสดิการที่ดีจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม	6	12.8
ได้รับคำแนะนำในเรื่องความรู้ด้านการเกษตร	5	10.6
ขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี	5	10.6
กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ	1	2.1
<u>เหตุผลการเป็นสมาชิกชกส.^{2/}</u>		
กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ	12	25.5
<u>เหตุผลการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร^{2/}</u>		
กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ	7	14.9
<u>เหตุผลการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน^{2/}</u>		
กู้เงินได้ในจำนวนที่มาก/อัตราดอกเบี้ยต่ำ	1	2.1

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก

จำนวนกลุ่มที่แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกน้อยที่สุด ไม่เป็นสมาชิก

จำนวนกลุ่มที่แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกมากที่สุด 3 กลุ่ม

จำนวนกลุ่มที่แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกเฉลี่ย 1 กลุ่ม S.D. = 1.06

^{2/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า

การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า หมายถึง แหล่งข่าวสารที่แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับด้านการประกอบอาชีพธุรกิจทอผ้า หรือข่าวสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทอผ้า โดยแบ่งประเภทของแหล่งข่าวสารออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) สื่อประเภทบุคคล ประกอบด้วย เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ประชาน/กรรมการกลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่เอกชน 2) สื่อมวลชน ประกอบด้วย วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หอกระจายข่าว และอินเทอร์เน็ต และ 3) สื่อกิจกรรม ประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การชมการสาธิตวิธี และการชมการสาธิตผล จากทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากการทดสอบแบบสัมภาษณ์เรื่องของการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าสามารถ แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือสื่อที่ได้รับเป็นประจำ วัดเป็นจำนวนครั้งต่อเดือน ประกอบด้วย สื่อบุคคล(เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ประชานกรรมการกลุ่ม และเจ้าหน้าที่เอกชน) และสื่อมวลชน(วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์(หนังสือพิมพ์)) และสื่อที่ได้รับเป็นรายปี ประกอบด้วย สื่อบุคคล(เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า) และสื่อกิจกรรม(การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การชมการสาธิตวิธี และการชมการสาธิตผลกับหน่วยงานภาครัฐ) ดังแสดงในตารางที่ 9

นอกจากนี้ยังมีสื่อที่แม่บ้านเกษตรกรไม่เคยได้รับเลย ประกอบด้วย สื่อบุคคล(ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต.) สื่อมวลชน(อินเทอร์เน็ต และหอกระจายข่าว) และสื่อกิจกรรม(การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การชมการสาธิตวิธี และการชมการสาธิตผลจากหน่วยงานเอกชน) การเปิดรับข่าวสารของแม่บ้านเกษตรกร กำหนดค่าได้ดังนี้ สื่อที่ได้รับเป็นประจำ (ครั้งต่อเดือน) บ่อยครั้ง หมายถึง 4 ครั้งต่อเดือน นานๆครั้ง หมายถึง 1-3 ครั้งต่อเดือน และไม่เคยเลย หมายถึง ไม่ได้เปิดรับข่าวสาร สื่อที่ได้รับเป็นรายปี (ครั้งต่อปี) บ่อยครั้ง หมายถึง มากกว่าหรือเท่ากับ 4 ครั้งต่อปี นานๆครั้ง หมายถึง 1-3 ครั้งต่อปี และไม่เคยเลย หมายถึง ไม่ได้เปิดรับข่าวสาร และการกำหนดค่าเฉลี่ยช่วงคะแนนแต่ละสื่อ มีดังนี้ เปิดรับบ่อยครั้ง หมายถึง 2.34-3.00 คะแนน เปิดรับนานๆครั้ง หมายถึง 1.67-2.33 คะแนน และไม่ได้เปิดรับ หมายถึง 1.00-1.66 คะแนน

สื่อที่ได้รับเป็นประจำ

สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับเป็นประจำประกอบด้วย สื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยที่สื่อบุคคลที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับมากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์นานๆครั้ง (1.67-2.33 คะแนน) มี 2 ประเภท คือ การได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน (2.28 คะแนน) การได้รับข่าวสารจากญาติพี่น้อง (1.72 คะแนน) รองลงมา คือ สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์ไม่ได้รับ (1.00-1.66 คะแนน) มี 2 ประเภท คือ การได้รับข่าวสารจากประธาน/กรรมการกลุ่ม (1.49 คะแนน) และการได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน (1.02 คะแนน)

สำหรับสื่อมวลชนที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับมากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์นานๆครั้ง (1.67-2.33 คะแนน) มี 1 ประเภท คือ การรับชมรายการ/ข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์ (1.98 คะแนน) รองลงมา คือ สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์ไม่ได้รับ (1.00-1.66 คะแนน) มี 2 ประเภท คือ การฟังรายการ/ข่าวสารจากสถานีวิทยุกระจายเสียง (1.11 คะแนน) และการอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ (1.09 คะแนน)

สื่อที่ได้รับเป็นรายปี

สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับเป็นรายปีประกอบด้วย สื่อบุคคลและสื่อกิจกรรม โดยที่สื่อบุคคลที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับมากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์นานๆครั้ง (1.67-2.33 คะแนน) มี 1 ประเภท คือ การติดต่อกับร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า (1.98 คะแนน) รองลงมา คือ สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์ไม่ได้รับ (1.00-1.66 คะแนน) มี 1 ประเภท คือ การได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (1.51 คะแนน)

สำหรับสื่อกิจกรรมที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับมากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนน เกณฑ์ไม่ได้รับ (1.00-1.66 คะแนน) มี 4 ประเภท คือ การเข้าร่วมการฝึกอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ (1.51 คะแนน) การศึกษาดูงานกับหน่วยงานภาครัฐ การชมการสาธิตวิธีกับหน่วยงานภาครัฐ และการชมการสาธิตผลกับหน่วยงานภาครัฐ (1.26 คะแนน) เท่ากัน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า การเปิดรับข่าวสารของแม่บ้านเกษตรกร มีดังนี้ สื่อที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับ นานๆครั้ง เรียงตามลำดับ ประกอบด้วย การได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน (2.28 คะแนน) การติดต่อกับร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า เท่ากับ การรับชมรายการ/ข่าวสารจากวิทยุ

โทรศัพท์ (1.98 คะแนน) และการได้รับข่าวสารจากญาติพี่น้อง (1.72 คะแนน) ตามลำดับ สำหรับสื่อที่แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ได้รับ ประกอบด้วย การได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เท่ากับ การเข้าร่วมการฝึกอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ (1.51 คะแนน) การได้รับข่าวสารจากประธาน/กรรมการกลุ่ม (1.49 คะแนน) การเดินทางไปศึกษาดูงานกับหน่วยงานภาครัฐ การชมการสาธิตวิธีการทอผ้ากับหน่วยงานภาครัฐ เท่ากับ การชมการสาธิตผลการทอผ้ากับหน่วยงานภาครัฐ (1.26 คะแนน) การฟังรายการ/ข่าวสารจากสถานีวิทยุกระจายเสียง (1.11 คะแนน) การอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ (1.09 คะแนน) และการได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เอกชน (1.02 คะแนน) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการเปิดรับข่าวสารของแม่บ้านเกษตรกร จะเห็นได้ว่า แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า ทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยการสนทนา พบปะพูดคุย และปรึกษากับบุคคลอื่นๆ โดยที่ เพื่อนบ้าน ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประธาน/กรรมการกลุ่ม และเจ้าหน้าที่เอกชน เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อแม่บ้านเกษตรกรสูงสุด โดยที่วิทยุโทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมจากแม่บ้านเกษตรกร แสดงให้เห็นว่า สื่อวิทยุโทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงแม่บ้านเกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว มีความดึงดูดใจ รวมไปถึงการไม่มีข้อจำกัดในการรับสื่อ เพราะปัจจุบันแทบทุกครัวเรือนมีเครื่องรับโทรศัพท์ ในขณะที่วิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ก็ได้รับความนิยมรองลงมา สำหรับสื่อกิจกรรมที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับ ซึ่งเป็นสื่อกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ทางการทอผ้า โดยแม่บ้านเกษตรกรได้เข้าร่วมกิจกรรมของภาครัฐเท่านั้น

สำหรับสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อกิจกรรมที่แม่บ้านเกษตรกรไม่เคยได้รับเลยนั้นพบว่า สื่อบุคคล คือ การได้รับข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ไม่เคยมีการพูดคุยกันในเรื่องของการพัฒนาธุรกิจทอผ้าเลย ส่วนสื่อมวลชน คือ การรับทราบข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต และการฟังรายการ/ข่าวสารจากหอกระจายข่าว แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ภายในชุมชนมีอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอกับการใช้งานเพราะจะมีใช้เฉพาะในอบต.เท่านั้น หอกระจายข่าวภายในชุมชนมีการเปิดข่าวสารในด้านการเกษตรอยู่เป็นประจำแต่เรื่องการพัฒนาธุรกิจทอผ้าหรือเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการทอผ้าไม่เคยมีการเปิดเลย สำหรับสื่อกิจกรรม คือ การเข้าร่วมการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การชมการสาธิตวิธีการทอผ้า และการชมการสาธิตผลการทอผ้าจากหน่วยงานเอกชน แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ไม่เคยมีการติดต่อกันเลย ภาคเอกชนที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับข่าว

หรือมีการติดต่ออื่นมีเพียง บริษัท จุลไหมไทย เพียงแห่งเดียวเท่านั้น โดยจะมีการติดต่อเฉพาะในเรื่องของการซื้อปัจจัยการผลิตเท่านั้น

ตารางที่ 9 การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

ประเภทข่าวสาร	ระดับการรับข่าวสาร				
	บ่อยครั้ง (3)	นานๆครั้ง(2)	ไม่ได้รับ(1)	รวม	เฉลี่ย ($\bar{X}$)
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
<u>สื่อที่ได้รับเป็นประจำ^{1/}</u>					
<u>ประเภทสื่อบุคคล</u>					
เพื่อนบ้าน	15	30	2	47	2.28
	(31.9)	(63.8)	(4.3)	(100.0)	
ญาติพี่น้อง	11	12	24	47	1.72
	(23.4)	(25.5)	(51.1)	(100.0)	
ประธานกรรมการกลุ่ม	1	20	27	47	1.49
	(2.1)	(42.5)	(57.4)	(100.0)	
เจ้าหน้าที่เอกชน	0	1	46	47	1.02
	(0.0)	(2.1)	(97.9)	(100.0)	
<u>ประเภทสื่อมวลชน</u>					
โทรทัศน์	3	40	4	47	1.98
	(6.4)	(85.1)	(8.5)	(100.0)	
วิทยุ	0	5	42	47	1.11
	(0.0)	(10.6)	(89.4)	(100.0)	
หนังสือพิมพ์	1	2	44	47	1.09
	(2.1)	(4.3)	(93.6)	(100.0)	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ประเภทข่าวสาร	ระดับการรับข่าวสาร				เฉลี่ย ($\bar{X}$)
	บ่อยครั้ง (3)	นานๆครั้ง(2)	ไม่ได้รับ(1)	รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
<u>สื่อที่ได้รับรายปี^{2/}</u>					
<u>ประเภทสื่อบุคคล</u>					
ร้านจำหน่ายผ้า	13 (27.7)	20 (42.5)	14 (29.8)	47 (100.0)	1.98
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	1 (2.1)	22 (46.8)	24 (51.1)	47 (100.0)	1.51
<u>ประเภทสื่อกิจกรรม</u>					
อบรมกับรัฐ	0 (0.0)	24 (51.1)	23 (48.9)	47 (100.0)	1.51
ดูงานกับรัฐ	0 (0.0)	12 (25.5)	35 (74.5)	47 (100.0)	1.26
สาธิตวิธีของรัฐ	0 (0.0)	12 (25.5)	35 (74.5)	47 (100.0)	1.26
สาธิตผลของรัฐ	0 (0.0)	12 (25.5)	35 (74.5)	47 (100.0)	1.26

หมายเหตุ: การเปิดรับข่าวสารของแม่บ้านเกษตรกร กำหนดค่าได้ดังนี้

^{1/} สื่อที่ได้รับเป็นประจำ (ครั้งต่อเดือน)

บ่อยครั้ง	หมายถึง	4 ครั้งต่อเดือน
นานๆครั้ง	หมายถึง	1-3 ครั้งต่อเดือน
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่ได้เปิดรับข่าวสาร

^{2/} สื่อที่ได้รับเป็นรายปี (ครั้งต่อปี)

บ่อยครั้ง	หมายถึง	มากกว่าหรือเท่ากับ 4 ครั้งต่อปี
นานๆครั้ง	หมายถึง	1-3 ครั้งต่อปี
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่ได้เปิดรับข่าวสาร

การกำหนดค่าเฉลี่ยช่วงคะแนนแต่ละสื่อ มีดังนี้

เปิดรับบ่อยครั้ง	หมายถึง	2.34-3.00 คะแนน
เปิดรับนานๆครั้ง	หมายถึง	1.67-2.33 คะแนน
ไม่ได้เปิดรับ	หมายถึง	1.00-1.66 คะแนน

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินธุรกิจการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร

สภาพการดำเนินธุรกิจการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย ประสพการณ์ในการทอผ้า ประเภทของผ้าที่ทอ ช่วงเวลาที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า แรงงานในการทอผ้า วัตถุดิบในการทอผ้า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทอผ้า ต้นทุนที่ใช้ในการทอผ้า องค์ความรู้ในการทอผ้า การจำหน่าย การจัดทำบัญชี ประสพการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจทอผ้า แหล่งคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า และแนวโน้มในการดำเนินธุรกิจทอผ้าในปีต่อไป มีรายละเอียด ดังนี้

ประสพการณ์ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร

ประสพการณ์ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร หมายถึง จำนวนปีในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ดังแสดงในตารางที่ 10 พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีประสพการณ์ในการทอผ้าอยู่ในช่วง 11-20 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 23.4 รองลงมา คือ ช่วงน้อยกว่า 10 ปี ช่วง 21-30 ปี และช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 19.1 เท่ากัน ช่วง 31-40 ปี และช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 8.5 เท่ากัน และช่วงตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ประสพการณ์ในการทอผ้าเฉลี่ยของแม่บ้านเกษตรกรเท่ากับ 29.02 ปี โดยประสพการณ์ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรสูงสุด คือ 61 ปี และประสพการณ์ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรน้อยสุด คือ 3 ปี

จะเห็นว่าแม่บ้านเกษตรกรมีประสพการณ์ในการทอผ้า อยู่ในช่วง 11-20 ปีมากที่สุด โดยภาพรวมมีประสพการณ์ในการทอผ้าตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับตารางที่ 9 แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการเรียนรู้การทอผ้าตั้งแต่สมัยเด็กจากบรรพบุรุษ และได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในภายหลังทำให้มีประสพการณ์ในการทอผ้าที่มาก ส่วนแม่บ้านเกษตรกรบางรายที่มีประสพการณ์ในการทอผ้าต่ำกว่า 10 ปีนั้นไม่เคยทอผ้ามาก่อน แต่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการทอผ้าในหลายปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 10 ประสิทธิภาพในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร

ประสิทธิภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนปีในการทอผ้า^{1/}(ปี)</u>		
น้อยกว่า 10	9	19.1
11-20	11	23.4
21-30	9	19.1
31-40	4	8.5
41-50	4	8.5
51-60	9	19.1
60 ขึ้นไป	1	2.1
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนปีในการทอผ้า

จำนวนปีในการทอผ้าน้อยที่สุด 3 ปี

จำนวนปีในการทอผ้ามากที่สุด 61 ปี

จำนวนปีในการทอผ้าเฉลี่ย 29.02 ปี S.D. = 18.72

ประเภทของผ้าที่ทอ

ประเภทผ้าที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอประกอบด้วย ผ้าไหมซึ่งเป็นเส้นไหมแท้ และผ้าไหมประดิษฐ์ซึ่งเป็นเส้นไหมสังเคราะห์ สำหรับผ้าไหมมีการทอเป็นผ้าพื้น ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าโสร่ง ผ้าลายสก็อต ผ้าลายสายฝน และผ้าลายหางกระรอก การทอผ้าไหมของแม่บ้านเกษตรกรจะมีการทอผ้ามาเป็นเวลานานแล้ว นอกจากยังนี้ยังได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ส่วนวัตถุดิบในการทอผ้าไหมยังสามารถหาได้ภายในชุมชน และหาซื้อจากนอกชุมชนโดยซื้อได้จากบริษัทจุลไหมไทย สำหรับผ้าไหมประดิษฐ์จะมีการทอเป็นผ้าพื้น และผ้ามัดหมี่ การทอผ้าไหมประดิษฐ์ของแม่บ้านเกษตรกรนั้น แม่บ้านเกษตรกรสามารถหาซื้อวัตถุดิบได้ง่ายโดยซื้อจากร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี และแม่บ้านเกษตรกรมีความสะดวกในการนำเส้นไหมประดิษฐ์มาทอผ้าเพราะว่าเส้นไหมประดิษฐ์มีการข้อมสี และการทำลวดลายมาแล้ว

จากผลการวิจัยในตารางที่ 11 พบว่า ประเภทผ้าที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอผ้า ประกอบด้วย ผ้าไหม ร้อยละ 42.6 ซึ่งเป็นไหมแท้ และ ผ้าไหมประดิษฐ์ ถึงร้อยละ 83.0 ซึ่งเป็นไหมสังเคราะห์ โดยที่แม่บ้านเกษตรกรบางคนทอผ้าเพียง 1 ประเภท และบางคนทอผ้าทั้ง 2 ประเภท จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรมีการทอผ้าไหมประดิษฐ์มากที่สุดถึง เพราะการทอผ้าไหมประดิษฐ์มีความสะดวกทั้งในเรื่องการหาซื้อวัตถุดิบ ขั้นตอนการทอผ้า และมีตลาดรองรับผ้าที่แม่บ้านเกษตรกรทอได้ สำหรับการทอผ้าไหมจะมีความยุ่งยากมากกว่าในขั้นตอนของการเตรียมวัตถุดิบ แต่คุณภาพของเส้นไหมแท้ และเส้นไหมประดิษฐ์มีความแตกต่างกัน โดยเส้นไหมแท้จะมีความคงทน และขาดยากกว่า

ชนิดของผ้าไหมที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอ พบว่า ชนิดของผ้าไหมที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอมากที่สุด คือ ผ้าพื้น ร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ ผ้ามัดหมี่ ร้อยละ 40.4 ผ้าขาวม้า และผ้าโสร่งมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 21.3 และผ้าลายสก็อต ผ้าลายสายฝน และผ้าลายหางกระรอกมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการทอผ้าไหมเป็นผ้าพื้น และผ้ามัดหมี่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันเพราะว่า ผ้าทั้ง 2 ชนิด แม่บ้านเกษตรกรจะมีความชำนาญในการทอผ้ามากกว่าผ้าชนิดอื่น และตลาดมีความต้องการในปริมาณที่มาก สำหรับผ้าลายสก็อต ผ้าลายสายฝน และผ้าลายหางกระรอกนั้น เหตุผลที่แม่บ้านเกษตรกรมีการทอในจำนวนที่น้อยเพราะว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องใช้ความชำนาญอย่างมากในการทอผ้า และใช้เวลานานในการทอผ้า

ชนิดของผ้าไหมประดิษฐ์ที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอ พบว่า ชนิดของผ้าไหมประดิษฐ์ที่แม่บ้านเกษตรกรทำการทอมากที่สุด คือ ผ้ามัดหมี่ ร้อยละ 80.9 ส่วนที่เหลือ คือ ผ้าพื้น ร้อยละ 23.4 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรมีการทอผ้าไหมประดิษฐ์เป็นผ้ามัดหมี่มากที่สุด เพราะว่าตรงกับความต้องการของตลาด สามารถขายได้ในปริมาณที่มาก

จากการศึกษา พบว่า ขั้นตอนในการทอผ้านั้นประกอบด้วย การเตรียมเส้นไหม/เส้นด้าย ทั้งที่เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน การย้อมสี และการทอผ้า เมื่อพิจารณาการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรพบว่า ในอดีตแม่บ้านเกษตรกรจะมีการทอผ้าที่เป็นผ้าไหมแท้เท่านั้น และมีการเตรียมวัตถุดิบในการทอผ้าด้วยตัวเอง แต่ในปัจจุบันแม่บ้านเกษตรกรสามารถหาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้าที่เป็นผ้าไหมแท้ได้จากโรงงาน และมีการทอผ้าที่เป็นไหมประดิษฐ์มากขึ้น เพราะวัตถุดิบในการทอผ้าจะมีการย้อมสี และมัดย้อมเพื่อทำลวดลายมาเลย ทำให้แม่บ้านเกษตรกรมีความสะดวกสบายมากขึ้น เพราะขั้นตอนไม่ยุ่งยาก สามารถหาซื้อได้ง่าย และมีตลาดรองรับผ้าที่แม่บ้านเกษตรกรทอได้

ตารางที่ 11 ประเภทของผ้าที่ทอ

ผ้าที่ทอ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ประเภทผ้าที่ทอ^{1/}</u>		
ผ้าไหมประดิษฐ์	39	83.0
ผ้าไหม	20	42.6
<u>ชนิดของผ้าไหม^{1/}</u>		
ผ้าพื้น	20	42.6
ผ้ามัดหมี่	19	40.4
ผ้าขาวม้า	10	21.3
ผ้าโสร่ง	10	21.3
ผ้าลายสก๊อต	1	2.1
ผ้าลายสายฝน	1	2.1
ผ้าลายหางกระรอก	1	2.1
<u>ชนิดผ้าไหมประดิษฐ์^{1/}</u>		
ผ้ามัดหมี่	38	80.9
ผ้าพื้น	11	23.4

หมายเหตุ: ^{1/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ช่วงเวลาที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า

ช่วงเวลาที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก/อาชีพรองในการทอผ้า ถึง ร้อยละ 83.0 ส่วนที่เหลือใช้เวลาในการทอผ้าแบบเต็มเวลาร้อยละ 17.0 ดังแสดงในตารางที่ 12 สาเหตุที่แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก/อาชีพรองในการทอผ้าเพราะว่า แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นแรงงานหลักในการประกอบอาชีพของครัวเรือน พร้อมกับมีหน้าที่ในการดูแลคนอื่นๆ และงานบ้านในครัวเรือน จึงใช้เวลาว่างที่เหลือในการทอผ้า สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่ใช้เวลาในการทอผ้าแบบเต็มเวลานั้น จะมีหน้าที่ในการดูแลบ้าน และบุตรหลานอยู่ที่บ้าน โดยไม่ต้องไปประกอบอาชีพภายนอกกับคนอื่นๆ ทำให้มีเวลาในการทอผ้ามากขึ้น

ตารางที่ 12 ช่วงเวลาที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า

เวลาที่ใช้ในการทอผ้า	จำนวน	ร้อยละ
เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก/รอง	39	83.0
เต็มเวลา	8	17.0
รวม	47	100.0

แรงงานในการทอผ้า

แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า ประกอบด้วย จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้าทั้งที่อยู่ในวัยแรงงาน และวัยพึ่งพิงที่ช่วยงานทอผ้าเต็มเวลา และเป็นครั้งคราว และการจ้างแรงงานในการทอผ้า ดังแสดงในตารางที่ 13

จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้า

จำนวนแรงงานในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทอผ้า พบว่า ครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรมีแรงงานในการทอผ้าจำนวน 1 คน มากที่สุด ถึง ร้อยละ 87.2 ส่วนที่เหลือมีแรงงานในการทอผ้าจำนวน 2 คน ร้อยละ 12.8 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้าเฉลี่ย คือ 1 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้ามากที่สุด คือ 2 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้าน้อยที่สุด คือ 1 คน

จำนวนแรงงานที่ช่วยงานทอผ้าเต็มเวลา-ครั้งคราว

การทำงานของแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลา พบว่า มีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลาจำนวน 1 คน คือ ร้อยละ 19.1 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่มีแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลาถึง ร้อยละ 80.9 โดยมีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลาเฉลี่ยน้อยมาก(ค่าเฉลี่ย 0.19 คน) มีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลามากที่สุด คือ 1 คน และมีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลาน้อยที่สุดคือ ไม่มีแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบเต็มเวลา

สำหรับจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราวจำนวน 1 คน มากที่สุด คือ ร้อยละ 68.1 ส่วนที่เหลือมีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราวจำนวน 2 คน ร้อยละ 12.8 ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราว ร้อยละ 19.1 โดยมีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราวเฉลี่ย คือ 1 คน มีจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราวมากที่สุด คือ 2 คน และจำนวนแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าแบบครั้งคราวน้อยที่สุด คือ ไม่มีแรงงานที่ช่วยการทอผ้าแบบครั้งคราว

จำนวนแรงงานที่ช่วยทอผ้าในวัยแรงงาน-วัยพึ่งพิง

วัยของแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยในการทอผ้า พบว่า จำนวนแรงงานที่อยู่ในวัยแรงงานที่ช่วยในการทอผ้ามีจำนวน 1 คน คือ ร้อยละ 63.8 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่มีแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าในวัยแรงงาน ร้อยละ 36.2 โดยมีจำนวนแรงงานในวัยแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าเฉลี่ยน้อยมาก เช่นกัน(ค่าเฉลี่ย0.64 คน) มีจำนวนแรงงานในวัยแรงงานที่ช่วยในการทอผ้ามากที่สุด คือ 1 คน และมีจำนวนแรงงานในวัยแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าน้อยที่สุด คือ ไม่มีแรงงานในวัยแรงงานที่ช่วยในการทอผ้า

สำหรับจำนวนแรงงานที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ที่ช่วยในการทอผ้านั้น พบว่า มีจำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิงที่ช่วยในการทอผ้าจำนวน 1 คน ร้อยละ 48.9 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่มีแรงงานที่ช่วยในการทอผ้าในวัยพึ่งพิง ร้อยละ 51.1 โดยมีจำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิงที่ช่วยในการทอผ้าเฉลี่ยน้อยมาก เช่นเดียวกัน(ค่าเฉลี่ย0.49 คน) มีจำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิงที่ช่วยในการทอผ้ามากที่สุด คือ 1 คน และจำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิงที่ช่วยในการทอผ้าน้อยที่สุด คือ ไม่มีแรงงานในวัยพึ่งพิงที่ช่วยในการทอผ้า

จะเห็นได้ว่าแรงงานในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทอผ้านั้นจะมีเพียง 1 คนมากที่สุด โดยส่วนมากอยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งเป็นตัวแม่บ้านเกษตรกรเองเท่านั้นที่ประกอบอาชีพทอผ้า เพราะในปัจจุบันลูกหลานที่เป็นผู้หญิงให้ความสนใจในอาชีพทอผาลดน้อยลง อาจเป็นเพราะมีโอกาสในการได้รับการศึกษามากขึ้น ปัจจุบันจึงมีผู้ที่สนใจอาชีพในการทอผาลดน้อยลง

การจ้างแรงงานในการทอผ้า

การจ้างแรงงานในการทอผ้าของครัวเรือนแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ไม่มีการจ้างแรงงานในการทอผ้า ถึง ร้อยละ 97.9 ส่วนที่เหลือมีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 2.1 โดยมีการจ้างแรงงานจำนวน 1 คนต่อครอบครัว คิดเป็น ร้อยละ 2.1 เท่านั้น ซึ่งเป็นการจ้างแบบชั่วคราว สำหรับกิจกรรมที่จ้างคือ ขั้นตอนในการทอผ้า โดยเสียค่าจ้าง 2,000 บาทต่อเดือน

สาเหตุที่แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงาน เพราะการประกอบอาชีพการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรจะเป็นในลักษณะอาชีพเสริม ใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก/อาชีพรองมาทอผ้า แม่บ้านเกษตรกรจึงมีการทอผ้าในปริมาณไม่มาก และในปัจจุบันวัตถุดิบในการทอผ้าจะเป็นวัตถุดิบที่สำเร็จรูป สามารถนำมาทอได้เลยไม่ยุ่งยากเหมือนในอดีต ทำให้แม่บ้านเกษตรกรไม่มีความจำเป็นที่จะจ้างแรงงานมาช่วยในการทอผ้า สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่มีการจ้างแรงงานในการทอผ้า สาเหตุเพราะต้องประกอบอาชีพหลัก/อาชีพรองของครัวเรือน ทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานมาช่วยในการทอผ้า สำหรับวัตถุดิบในการทอผ้าจะซื้อมาในลักษณะที่สำเร็จรูปสามารถนำมาทอได้เลย ทำให้ไม่มีการจ้างแรงงานในกิจกรรมการเตรียมเส้นไหม และการย้อมสี

ตารางที่ 13 แรงงานในการทอผ้า

แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทอผ้า^{1/}</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
1	41	87.2
2	6	12.8
รวม	47	100.0
<u>จำนวนแรงงานที่ช่วยงานเต็มเวลา^{2/}</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	38	80.9
1	9	19.1
รวม	47	100.0

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนแรงงานที่ช่วยงานครั้งคราว^{3/}</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	9	19.1
1	32	68.1
2	6	12.8
รวม	47	100.0
<u>จำนวนแรงงานในวัยแรงงาน^{4/}</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	17	36.2
1	30	63.8
รวม	47	100.0
<u>จำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิง^{5/}</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	24	51.1
1	23	48.9
รวม	47	100.0
<u>การจ้างแรงงานในการทอผ้า</u>		
ไม่มี	46	97.9
มี	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>จำนวนแรงงานที่จ้าง</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	46	97.9
1	1	2.1
รวม	47	100.0

ตารางที่ 13 (ต่อ)

แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว</u>		
(คนต่อครัวเรือน)		
ไม่มี	46	97.9
1	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>กิจกรรมที่จ้างแรงงาน</u>		
ไม่มี	46	97.9
การทอผ้า	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>ค่าจ้างแรงงานในการทอผ้า</u>		
(บาทต่อเดือน)		
ไม่มี	46	97.9
2,000	1	2.1
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทอผ้า

จำนวนแรงงานมากที่สุด 2 คนต่อครัวเรือน

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คนต่อครัวเรือน

จำนวนแรงงานเฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน S.D. = 0.34

^{2/} จำนวนแรงงานที่ช่วยงานเต็มเวลา

จำนวนแรงงานมากที่สุด 1 คนต่อครัวเรือน

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด ไม่มีแรงงาน

จำนวนแรงงานเฉลี่ย ไม่มีแรงงาน(0.19 คน) S.D. = 0.40

^{3/} จำนวนแรงงานที่ช่วยงานครั้งคราว

จำนวนแรงงานมากที่สุด 2 คน

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด ไม่มีแรงงาน

จำนวนแรงงานเฉลี่ย 1 คน S.D. = 0.57

^{4/} จำนวนแรงงานในวัยแรงงาน

จำนวนแรงงานมากที่สุด 1 คนต่อครัวเรือน

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด ไม่มีแรงงาน

จำนวนแรงงานเฉลี่ย 1 คนต่อครัวเรือน S.D. = 0.49

^{5/} จำนวนแรงงานในวัยพึ่งพิง

จำนวนแรงงานมากที่สุด 1 คนต่อครัวเรือน

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด ไม่มีแรงงาน

จำนวนแรงงานเฉลี่ย ไม่มีแรงงาน(0.49 คน) S.D. = 0.51

วัตถุดิบในการทอผ้า

วัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย แหล่งวัตถุดิบ การศึกษา แหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าซึ่งประกอบด้วย การผลิตได้เอง ซื้อจากในชุมชน และซื้อจากนอกชุมชน และผู้กำหนดราคาวัตถุดิบ ดังแสดงในตารางที่ 14 มีรายละเอียด ดังนี้

เส้นไหมแท้ที่ใช้ในการทอผ้า ทั้งที่เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน แหล่งที่มาที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ซื้อจากภายนอกชุมชน ร้อยละ 31.9 ส่วนที่เหลือ คือ สามารถผลิตได้เอง ร้อยละ 29.8 และมีผู้ระบุว่าไม่ได้ใช้วัตถุดิบนี้ ร้อยละ 61.7 สำหรับผู้กำหนดราคาเส้นไหมแท้ แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 31.9 ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่มีการขาย ร้อยละ 68.1

เส้นไหมประดิษฐ์ที่ใช้ในการทอผ้า ทั้งที่เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน แหล่งที่มาที่แม่บ้านเกษตรกรระบุซึ่งมีเพียงแหล่งเดียว คือ ซื้อจากภายนอกชุมชน มีผู้ระบุถึง ร้อยละ 80.9 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่ได้ใช้วัตถุดิบนี้ ร้อยละ 19.1 สำหรับผู้กำหนดราคาเส้นไหมประดิษฐ์ แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา เช่นกันถึง ร้อยละ 80.9 ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่มีการขาย ร้อยละ 19.1

สีที่ใช้ในการย้อมเส้นไหมที่ใช้ในการทอผ้า แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า มีทั้งที่เป็นสีย้อมจากธรรมชาติ และสีย้อมเคมี ซึ่งจะใช้ย้อมเฉพาะเส้นไหมแท้เท่านั้น แหล่งที่มาที่แม่บ้านเกษตรกรระบุสำหรับสีย้อมจากธรรมชาติ คือ สามารถผลิตได้เอง ร้อยละ 2.1 ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่ได้ใช้วัตถุดิบนี้ถึง ร้อยละ 97.9 สำหรับสีย้อมเคมีแหล่งที่มาที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ซื้อจากภายนอกชุมชน ร้อยละ 40.4 ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่ได้ใช้วัตถุดิบนี้ ร้อยละ 59.6 และผู้กำหนดราคา คือ ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 40.0 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่มีการขาย ร้อยละ 59.6

นอกจากนี้ในขั้นตอนการย้อมสีเส้นไหมยังจำเป็นต้องใช้เชือกฟางในการมัดย้อม ซึ่งแม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ซื้อจากภายในชุมชน ร้อยละ 42.6 ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่ได้ใช้วัตถุดิบนี้ ร้อยละ 57.4 และผู้กำหนดราคา คือ ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 42.6 ส่วนที่เหลือ คือ ไม่มีการขาย ร้อยละ 57.4

จะเห็นได้ว่าวัตถุดิบและแหล่งวัตถุดิบโดยส่วนมากจะมาจากภายนอกชุมชน ประกอบด้วยเส้นไหมแท้ แม่บ้านเกษตรกรจะซื้อมาจากบริษัท จุลไหมไทย ซึ่งผ่านขั้นตอนการสาว/ปั่นไหมด้วยเครื่องจักรกล ซึ่งแม่บ้านเกษตรกรสามารถซื้อเส้นไหมได้โดยผ่านทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ส่วนเส้นไหมประดิษฐ์ แม่บ้านเกษตรกรจะซื้อจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้าที่ทอ ที่อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยแม่บ้านเกษตรกรต้องเดินทางไปซื้อด้วยตนเอง เส้นไหมประดิษฐ์ที่ซื้อมาจะมีการย้อมสี และการมัดย้อมเพื่อทำลวดลายมาแล้ว แม่บ้านเกษตรกรสามารถนำมาทอได้เลย ส่วนสีที่ใช้ย้อมนั้นจะมีการใช้ทั้งสีย้อมจากธรรมชาติ และสีย้อมเคมี สีย้อมเคมีแม่บ้านเกษตรกรจะสั่งซื้อจาก อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และซื้อจากตลาดในกรุงเทพมหานคร สำหรับเชือกที่ใช้ในการมัดย้อมนั้นจะใช้เชือกฟาง แทนเชือกจากปอกกล้วยเพราะสะดวก รวดเร็ว ราคาไม่แพงจนเกินไป และสามารถหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าภายในชุมชน

ตารางที่ 14 วัตถุดิบในการทอผ้า

วัตถุดิบ	เส้นไหมแท้	เส้นไหม	สีย้อม	สีย้อมเคมี	เชือก
	(ไหม100%)	ประดิษฐ์	ธรรมชาติ		ฟาง
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
<u>แหล่งวัตถุดิบ</u>					
ผลิตได้เอง	14 (29.8)	0 (0.0)	1 (2.1)	0 (0.0)	0 (0.0)
ซื้อจากในชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	20 (42.6)
ซื้อจากนอกชุมชน	15 (31.9)	38 (80.9)	0 (0.0)	19 (40.4)	0 (0.0)
ไม่ได้ใช้วัตถุดิบประเภทนี้	29 (61.7)	9 (19.1)	46 (97.9)	28 (59.6)	27 (57.4)
รวม	47 (100)	47 (100)	47 (100)	47 (100)	47 (100)
<u>ผู้กำหนดราคา</u>					
<u>วัตถุดิบ</u>					
ผู้ขาย	15 (31.9)	38 (80.9)	0 (0.0)	19 (40.4)	20 (42.6)
ผู้ซื้อ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
มีการรวมกลุ่มต่อรองราคา	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ไม่มีการขาย	32 (68.1)	9 (19.1)	47 (100)	28 (59.6)	27 (57.4)
รวม	47 (100)	47 (100)	47 (100)	47 (100)	47 (100)

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทอผ้า

แหล่งเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า ประกอบด้วย แหล่งเงินทุน และจำนวนเงินทุนที่ใช้ในการทอผ้า ดังแสดงในตารางที่ 15 มีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า แหล่งเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ทุนส่วนตัวมีผู้ระบุถึง ร้อยละ 97.9 รองลงมา คือ ร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า ร้อยละ 19.1 กลุ่มที่เป็นสมาชิก(กลุ่มทอผ้า) ร้อยละ 10.6 และญาติพี่น้อง ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

จำนวนเงินทุน

จำนวนเงินที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า ประกอบด้วย จำนวนเงินทุนจากทุนส่วนตัว ร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า กลุ่มที่เป็นสมาชิก(กลุ่มทอผ้า) และญาติพี่น้อง มีรายละเอียด ดังนี้

ทุนส่วนตัวในการทอผ้า

จำนวนเงินทุนส่วนตัวที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า จำนวนเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 29.8 รองลงมา คือ ช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 23.4 ช่วง 10,001-15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 19.1 ช่วงมากกว่า 25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 ช่วง 20,001-25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 8.5 ช่วง 15,001-20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ และมีผู้ระบุว่าไม่มีเงินทุน ร้อยละ 2.1 จำนวนเงินทุนส่วนตัวเฉลี่ยเท่ากับ 12,254.78 บาทต่อปี โดยจำนวนเงินทุนสูงสุดเท่ากับ 40,000 บาทต่อปี และจำนวนเงินทุนน้อยที่สุดเท่ากับ 4,340 บาทต่อปี

ทุนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้าในการทอผ้า

จำนวนเงินทุนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้าที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้ามากที่สุด คือ มากกว่า 10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 และช่วง น้อยกว่า 5,000 และช่วง 5,001-10,000 บาทต่อปี มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีเงินทุนในการทอผ้ามีถึง ร้อยละ

80.9 โดยมีจำนวนเงินทุนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้าเฉลี่ยเท่ากับ 11,091.11 บาทต่อปี จำนวนเงินทุนสูงสุดเท่ากับ 21,700 บาทต่อปี และจำนวนเงินทุนต่ำสุดเท่ากับ 4,340 บาทต่อปี

ทุนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิก (กลุ่มทอผ้า)

จำนวนเงินทุนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิก(กลุ่มทอผ้า)ที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า จำนวนเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรระบุนมากที่สุด คือ ช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.4 และ ช่วงมากกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่มีเงินทุนในการทอผ้าถึง ร้อยละ 89.4 โดยมีจำนวนเงินทุนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิก(กลุ่มทอผ้า)เฉลี่ยเท่ากับ 8,468 บาทต่อปี โดยจำนวนเงินทุนสูงสุดเท่ากับ 15,000 บาทต่อปี และจำนวนเงินทุนต่ำสุดเท่ากับ 3,000 บาทต่อปี

ทุนจากญาติพี่น้องในการทอผ้า

จำนวนเงินทุนจากญาติพี่น้องที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า จำนวนเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรระบุนมากที่สุด คือ ช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 4.3 โดยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีเงินทุนในการทอผ้าถึง ร้อยละ 95.7 สำหรับจำนวนเงินทุนจากญาติพี่น้องเฉลี่ยเท่ากับ 4,000 บาทต่อปี โดยจำนวนเงินทุนสูงสุดเท่ากับ 5,000 บาทต่อปี และจำนวนเงินทุนต่ำสุดเท่ากับ 3,000 บาทต่อปี

เมื่อพิจารณาแหล่งเงินทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า โดยส่วนมากแม่บ้านเกษตรกรจะใช้ทุนส่วนตัวในการเตรียม หรือซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า เพราะว่า วัตถุดิบในการทอผ้ามีราคาไม่สูงมาก และแม่บ้านเกษตรกรเตรียม หรือซื้อวัตถุดิบในปริมาณที่ไม่มากนัก สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่ใช้เงินทุนในการทอผ้าจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า กลุ่มที่เป็นสมาชิก และญาติพี่น้อง เมื่อทอผ้าและนำผ้าไปขายได้เงินกลับมา จึงนำเงินมาคืนให้กับแหล่งเงินทุนที่ไปเอามา แต่ในบางครั้งแม่บ้านเกษตรกรอาจจะนำผ้าที่ทอได้ไปขายให้กับแหล่งเงินทุนที่ไปเอาเงินมา เช่น ร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า และกลุ่มที่เป็นสมาชิก โดยจากแหล่งเงินทุนจะให้ราคาผ้าที่ทอตามราคาในท้องตลาด และหักเงินที่แม่บ้านเกษตรกรได้เอาไปก่อนที่จะเหลือจะเป็นกำไรที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับ

ตารางที่ 15 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทอผ้า

แหล่งเงินทุน	จำนวน	ร้อยละ
<u>แหล่งเงินทุน^{1/}</u>		
ทุนส่วนตัว	46	97.9
ร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า	9	19.1
กลุ่มที่เป็นสมาชิก(กลุ่มทอผ้า)	5	10.6
ญาติพี่น้อง	2	4.3
<u>จำนวนเงินทุนส่วนตัว^{2/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีเงินทุน	1	2.1
น้อยกว่า5,000	14	29.8
5,001-10,000	11	23.4
10,001-15,000	9	19.1
15,001-20,000	3	6.4
20,001-25,000	4	8.5
มากกว่า 25,000	5	10.6
รวม	47	100.0
<u>จำนวนเงินทุนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า^{3/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีเงินทุน	38	80.9
น้อยกว่า5,000	2	4.3
5,001-10,000	2	4.3
มากกว่า 10,000	5	10.6
รวม	47	100.0
<u>จำนวนเงินทุนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิก^{4/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีเงินทุน	42	89.4
น้อยกว่า5,000	3	6.4
มากกว่า 5,000	2	4.3

ตารางที่ 15 (ต่อ)

แหล่งเงินทุน	จำนวน	ร้อยละ
รวม	47	100.0
<u>จำนวนเงินทุนจากญาติพี่น้อง^{5/}</u>		
(บาทต่อปีต่อครัวเรือน)		
ไม่มีเงินทุน	45	95.7
น้อยกว่า 5,000	2	4.3
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} จำนวนเงินทุนส่วนตัว

จำนวนเงินทุนสูงสุด 40,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนต่ำสุด 4,340 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนเฉลี่ย 12,254.78 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 8,065.02

^{3/} จำนวนเงินทุนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้า

จำนวนเงินทุนสูงสุด 21,700 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนต่ำสุด 4,340 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนเฉลี่ย 11,091.11 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 5,364.38

^{4/} จำนวนเงินทุนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิก

จำนวนเงินทุนสูงสุด 15,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนต่ำสุด 3,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนเฉลี่ย 8,468 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 6,006.26

^{5/} จำนวนเงินทุนจากญาติพี่น้อง

จำนวนเงินทุนสูงสุด 5,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนต่ำสุด 3,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

จำนวนเงินทุนเฉลี่ย 4,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน S.D. = 1,414.21

ต้นทุนที่ใช้ในการทอผ้า

จากการศึกษาต้นทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า มีต้นทุนที่ใช้ในการทอผ้าไหมแท้ และผ้าไหมประดิษฐ์ ดังแสดงในตารางที่ 16 มีรายละเอียด ดังนี้

ต้นทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้าไหมแท้ ประกอบด้วย ค่ารังไหมที่นำมาทำเป็นไหมพุ่ง ค่าเส้นไหมพุ่ง ค่าเส้นไหมยืน ค่าสีย้อมที่เป็นสีเคมี และค่าเชือกมัดย้อม มีรายละเอียด ดังนี้

ค่ารังไหมที่แม่บ้านเกษตรกรนำมาทำเป็นเส้นไหมพุ่ง แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ค่ารังไหมราคาโลกรัมละ 60 บาท ร้อยละ 21.3 และไม่ได้ซื้อรังไหม ร้อยละ 78.7 ค่าเส้นไหมพุ่งที่เตรียมโดยเครื่องจักรราคา ม้วนละ 1,350 บาท ร้อยละ 42.6 และไม่ได้ซื้อเส้นไหมพุ่ง ร้อยละ 57.4 ค่าเส้นไหมยืนที่เตรียมโดยเครื่องจักรราคา ม้วนละ 2,500 บาท ร้อยละ 42.6 และไม่ได้ซื้อเส้นไหมยืน ร้อยละ 57.4 ค่าสีย้อมที่เป็นสีเคมีราคา ชองละ 5 บาท ร้อยละ 40.4 และไม่ได้ซื้อสีย้อมที่เป็นสีเคมี ร้อยละ 59.6 และค่าเชือกฟางสำหรับมัดย้อมราคา ม้วนละ 20 บาท ร้อยละ 42.6 และไม่ได้ซื้อเชือกฟาง ร้อยละ 57.4

ต้นทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้าไหมประดิษฐ์ ประกอบด้วย เส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมพุ่ง และเส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมยืน มีรายละเอียดดังนี้ ค่าเส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมพุ่งราคา หลอดละ 15 บาท ร้อยละ 83.0 และไม่ได้ซื้อเส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมพุ่ง ร้อยละ 19.1 และค่าเส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมยืนราคา ม้วนละ 2,600 บาท ร้อยละ 83.0 และไม่ได้ซื้อเส้นไหมประดิษฐ์ที่เป็นไหมยืน ร้อยละ 19.1

จากการศึกษาต้นทุนที่แม่บ้านเกษตรกรใช้ในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่เตรียมเส้นไหมแท้ทั้งที่เป็นไหมพุ่ง และไหมยืนด้วยตัวเอง โดยจะซื้อเส้นไหมจากบริษัท จุลไหมไทย แล้วนำมาทำการย้อมสีที่ปัจจุบันนิยมใช้สีที่เป็นสีเคมีเพราะหาซื้อได้ง่าย และทำการมัดย้อมเพื่อทำลวดลายบนผ้าที่ทอด้วยเชือกฟาง แต่ก็มีแม่บ้านเกษตรกรบางรายที่ยังมีการเตรียมเส้นไหมแท้ด้วยตนเอง แต่โดยส่วนมากจะเป็นการเตรียมเฉพาะเส้นไหมพุ่ง โดยจะซื้อรังไหมจากครัวเรือนที่มีการเลี้ยงไหมภายในชุมชน และจะซื้อเส้นไหมยืนจากบริษัท จุลไหมไทย สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการทอผ้าด้วยไหมประดิษฐ์นั้น จะซื้อเส้นไหมที่เป็นทั้งเส้นไหมพุ่ง และเส้นไหมยืนจากร้านรับซื้อและจำหน่ายผ้าที่ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยเส้นไหมประดิษฐ์ที่

ซื้อมาจะมีการซ่อมสี และมีการมัดซ่อมมาเสร็จแล้วด้วยสีเคมี แม่บ้านเกษตรกรสามารถนำเส้นไหมมาปั่น และทำการทอได้เลย ต้นทุนที่ใช้ในการทอผ้าไหมประดิษฐ์ 1 ผืน ราคาประมาณ 95 บาท สำหรับค่าก๊าซหุงต้ม ค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการทอผ้า แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าใช้ภายในครัวเรือน จึงไม่สามารถคิดออกมาเป็นต้นทุนในการทอผ้าได้

ตารางที่ 16 ต้นทุนที่ใช้ในการทอผ้า

ต้นทุน	จำนวน	ร้อยละ
<u>ผ้าไหมแท้(ไหม100%)</u>		
<u>ค่ารังไหม</u>		
(บาทต่อกิโลกรัม)		
ไม่มี	37	78.7
60	10	21.3
รวม	47	100.0
<u>ค่าเส้นไหมพุ่ง</u>		
(บาทต่อม้วน)		
ไม่มี	27	57.4
1,350	20	42.6
รวม	47	100.0
<u>ค่าเส้นไหมยืน</u>		
(บาทต่อม้วน)		
ไม่มี	27	57.4
2,500	20	42.6
รวม	47	100.0
<u>ค่าสีย้อม(สีเคมี)</u>		
(บาทต่อซอง)		
ไม่มี	28	59.6
5	19	40.4
รวม	47	100.0

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ต้นทุน	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเชือกฟาง		
(บาทต่อม้วน)		
ไม่มี	27	57.4
20	20	42.6
รวม	47	100.0
ผ้าไหมประดิษฐ์		
ค่าเส้นไหมพุ่ง		
(บาทต่อหลอด)		
ไม่มี	8	19.1
15	39	83.0
รวม	47	100.0
ค่าเส้นไหมยืน		
(บาทต่อม้วน)		
ไม่มี	8	19.1
2,600	39	83.0
รวม	47	100.0

การใช้องค์ความรู้ในการทอผ้า

การใช้องค์ความรู้ในการทอผ้า ประกอบด้วย ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ใช้ในการทอผ้า และ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการทอผ้า ดังแสดงในตารางที่ 17 มีรายละเอียด ดังนี้

ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ใช้ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ประเภทของภูมิปัญญา
 ดั้งเดิมที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ วิธีการทอผ้า และกี่กระตุกมีจำนวนเท่ากันมีผู้ระบุถึง
 ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ การมัดหมี่(การมัดย้อมไหมเพื่อทำลวดลาย) ร้อยละ 34.0 การเตรียม
 เส้นไหม(เส้นไหมพุ่ง และยืนจากไหมแท้) ร้อยละ 23.4 และการใช้สีย้อมธรรมชาติ ร้อยละ 2.1
 ตามลำดับ

สำหรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ประเภทของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ การใช้เส้นไหมประดิษฐ์ ถึง ร้อยละ 83.0 รองลงมา คือ การใช้สีย้อมเคมี ร้อยละ 34.0 และการใช้เส้นไหมจากโรงงานอุตสาหกรรม(ไหมพุ่งและยืน จากไหมแท้) ร้อยละ 27.7

จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรมีการใช้ทั้งภูมิปัญญาดั้งเดิม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า สำหรับภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ใช้ในการทอผ้า ประกอบด้วย การมัดหมี่ คือ การทำลวดลายก่อนการทอ วิธีการทอผ้า คือ ขั้นตอนในการทอผ้าหลังจากที่มีการมัดหมี่ และย้อมสีเสร็จแล้ว ก็กระตุก คือ การทำอุปกรณ์ในการทอผ้าจากวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น แม่บ้านเกษตรกรระบุแหล่งที่มาอันมาจากการถ่ายทอดโดยบรรพบุรุษ แม่บ้านเกษตรกรบางคนระบุว่าได้รับมาจากการฝึกอบรม และการสนับสนุนอุปกรณ์จากทางหน่วยงานภาครัฐภายในจังหวัด การเตรียมเส้นไหม แม่บ้านเกษตรกรบางส่วนจะซื้อรังไหมมาจากผู้เลี้ยงภายในหมู่บ้าน แล้วนำมาทำการสาว และปั่นไหมเอง วิธีการเตรียมแม่บ้านเกษตรกรระบุว่าได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนสีย้อมธรรมชาติ แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าใช้วัตถุดิบที่หาได้ภายในหมู่บ้าน อาทิเช่น ดอกอัญชัน ใบหูกวาง ดอกคำฝอย เป็นต้น แต่ในปัจจุบันมีจำนวนลดน้อยลงมากวัตถุดิบบางตัวไม่สามารถหาได้แล้ว

สำหรับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ไหมประดิษฐ์ที่ใช้ในการทอผ้า แม่บ้านเกษตรกรได้ไปซื้อมาจากอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยไหมประดิษฐ์จะไหมที่มีส่วนผสมจากฝ้าย และไนลอน โดยจะมีการย้อมสี และมัดย้อมมาแล้ว แม่บ้านเกษตรกรสามารถนำมาทอได้เลย สีย้อมเคมีที่ใช้ในการย้อมสีเส้นไหมแท้ แม่บ้านเกษตรกรได้ไปซื้อมาจาก อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และร้านค้าในกรุงเทพมหานคร ส่วนไหมแท้ที่แม่บ้านเกษตรกรใช้บางส่วนได้ซื้อมาจากบริษัทจุลไหมไทย ที่มีขั้นตอนในการเตรียมเส้นไหมโดยการใช้เครื่องจักรกล ทั้งไหมพุ่ง และยืน

ตารางที่ 17 การใช้องค์ความรู้ในการทอผ้า

องค์ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิปัญญาดั้งเดิม^{1/}		
วิธีการทอผ้า	47	100.0
กี่กระตุก	47	100.0
การมัดหมี่	16	34.0
การเตรียมเส้นไหม(พุ่ง+ยืน)	11	23.4
สีย้อมธรรมชาติ	1	2.1
เทคโนโลยีสมัยใหม่^{1/}		
การใช้ไหมประดิษฐ์	39	83.0
สีย้อมเคมี	16	34.0
การใช้เส้นไหมจากโรงงาน	13	27.7

หมายเหตุ: ^{1/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การจำหน่าย

สำหรับการจำหน่าย ประกอบด้วย แหล่งจำหน่าย วิธีการจัดจำหน่าย ผู้กำหนดราคา เกณฑ์ในการกำหนดราคา และการออกร้าน เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายผ้าที่ทอให้มากขึ้น การโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย ภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย และการศึกษาตลาดล่วงหน้า เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผ้าที่ทอเพื่อให้อายุได้ราคาที่สูงขึ้น ทั้งผ้าไหมและผ้าไหมประดิษฐ์ ดังแสดงในตารางที่ 18 มีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าที่ทอ

แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ระบุมากที่สุด คือ ตลาดท้องถิ่น ร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าที่อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 14.9 ตลาดในเมือง(ตัวจังหวัด) ร้อยละ 4.3 และตลาดในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับแหล่งจำหน่ายผ้าไหมประดิษฐ์ที่ระบุนมากที่สุด คือ ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 66.0 รองลงมา คือ ตลาดท้องถิ่น ร้อยละ 48.9 และตลาดในเมือง(ตัวจังหวัด) ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

วิธีการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอ

วิธีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ระบุนมากที่สุด คือ ขายให้กลุ่มที่เป็นสมาชิก ร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ขายที่บ้านตนเอง ร้อยละ 25.5 และขายให้ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 14.9 ตามลำดับ

สำหรับวิธีการจัดจำหน่ายผ้าไหมประดิษฐ์ที่ระบุนมากที่สุด คือ ขายให้ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 70.2 รองลงมา คือ ขายให้กลุ่มที่เป็นสมาชิก ร้อยละ 31.9 และขายที่บ้านตนเอง ร้อยละ 29.8 ตามลำดับ

ผู้กำหนดราคาผ้าที่ทอ

ผู้กำหนดราคาผ้าไหมที่ทอที่ระบุนมากที่สุด คือ ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 29.8 และผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ

สำหรับผู้กำหนดราคาผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอที่ระบุนมากที่สุด คือ ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 74.5 และผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 14.9 ตามลำดับ

เกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าที่ทอ

เกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าไหมที่ทอที่ระบุนมากที่สุด คือ ฝีมือการทอผ้า ร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ ลวดลายผ้าที่ทอ และคุณภาพของเส้นไหม ร้อยละ 25.5 เท่ากัน สีสันของผ้าที่ทอ ร้อยละ 23.4 และตามราคาตลาด ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

สำหรับเกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอที่ระบุนมากที่สุด คือ ตามราคาตลาด ร้อยละ 78.7 รองลงมา คือ ฝีมือการทอผ้า ร้อยละ 17.0 และลวดลายผ้าที่ทอ และสีสันของผ้าที่ทอ

มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ทั้งนี้ไม่มีผู้ใดระบุเกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าที่ทอในประเด็นของคุณภาพเส้นไหม/เส้นด้าย

การออกร้านจำหน่ายผ้าที่ทอ

การออกร้านเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ทอที่ระบุมากที่สุด คือ การออกร้านในตัวจังหวัด ร้อยละ 6.4 และการออกร้านในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่เคยมีการออกร้านจำหน่ายผ้าถึง ร้อยละ 93.6

สำหรับการออกร้านจำหน่ายผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอที่ระบุมากที่สุด คือ การออกร้านในตัวจังหวัด ร้อยละ 10.6 และการออกร้านในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือระบุว่าไม่เคยมีการออกร้านจำหน่ายผ้าถึง ร้อยละ 89.4

การโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย

การโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ผ้าไหมที่ทอเพื่อการจำหน่ายของแม่บ้านเกษตรกร พบว่าแม่บ้านเกษตรกร ไม่มีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ ถึง ร้อยละ 97.9 ส่วนที่เหลือเป็นเพียงส่วนน้อยที่มี การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอผ่านวิทยุกระจายเสียง และการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอผ่านแผ่นพับมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ พบว่า แม่บ้านเกษตรกรไม่มีการโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ผ้าดังกล่าว

การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย

การจัดเกรดผ้าไหมที่ทอเพื่อการจำหน่ายของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายของผ้าไหมที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ไม่มีการจัดเกรดผ้าที่ทอ ร้อยละ 59.6 รองลงมา คือ แบ่งเกรดเป็นผ้าชนิดบาง ร้อยละ 25.5 ผ้าชนิดหนามาก ร้อยละ 19.1 และผ้าชนิดบางมาก ร้อยละ 14.9 ตามลำดับ

สำหรับการจัดเกรดผ้าไหมประดิษฐ์เพื่อการจำหน่าย พบว่า ไม่มีการจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย

ภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย

ภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรถึงร้อยละ 97.9 ไม่มีการทำภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย รองลงมา คือ การใช้ถุงกระดาษ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับภาชนะบรรจุผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ พบว่า แม่บ้านเกษตรกรไม่ได้มีการจัดทำภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย

การศึกษาตลาดล่วงหน้า

แม่บ้านเกษตรกร ถึง ร้อยละ 91.5 ไม่มีการศึกษาความต้องการของตลาดล่วงหน้าของผ้าไหม รองลงมา คือ มีส่วนน้อยที่ศึกษาความต้องการของตลาดในเรื่องลวดลายผ้าที่ทอ ร้อยละ 8.5 ส่วนที่เหลือเป็นส่วนน้อยมาก คือ มีการศึกษาถึงสีสันทนของผ้าที่ตลาดต้องการ ร้อยละ 4.3 และทอผ้าตามราคาตลาด และมีการศึกษาถึงชนิดผ้าที่ทอมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาลักษณะผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอเพื่อการจำหน่าย พบว่าแม่บ้านเกษตรกร ไม่มีการศึกษาลักษณะตลาดของผ้าที่ทอถึง ร้อยละ 95.7 เช่นกัน รองลงมา คือ มีส่วนน้อยที่ศึกษาความต้องการของตลาดในเรื่องลวดลายผ้าที่ทอ ร้อยละ 4.3 และทอผ้าตามราคาตลาด และมีการศึกษาถึงสีสันทนของผ้าที่ทอมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าแหล่งจำหน่ายผ้าไหมที่ทอ คือ ตลาดในท้องถิ่นมากที่สุด ส่วนแหล่งจำหน่ายผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ คือ ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า และตลาดท้องถิ่นในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน วิธีการจัดจำหน่ายผ้าไหมที่ทอ คือ ขายให้กลุ่มที่เป็นสมาชิก และขายที่บ้านตนเองในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนวิธีการจัดจำหน่ายผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ คือ ขายให้ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้ามากที่สุด ผู้กำหนดราคาผ้าไหมที่ทอ คือ ผู้ขายเป็นผู้กำหนดมากที่สุด ส่วนผู้กำหนดราคาผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ คือ ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคามากที่สุด เกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าไหมที่ทอ คือ จากฝีมือการทอผ้า ลวดลายผ้าที่ทอ สีสันทนของผ้าที่ทอ และคุณภาพของเส้นไหม/

เส้นด้ายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าไหมประดิษฐ์ที่ทอ คือ กำหนดตามราคาตลาดมากที่สุด สำหรับประเด็นการออกร้านจำหน่ายผ้าที่ทอ การโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย ภาชนะผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย และการศึกษาตลาดล่วงหน้า ทั้งผ้าไหม และผ้าไหมประดิษฐ์นั้นแม่บ้านเกษตรกรไม่มีการปฏิบัติในประเด็นดังกล่าวมากที่สุด

เมื่อพิจารณา พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีแหล่งจำหน่าย วิธีการจัดจำหน่าย การกำหนดราคา และเกณฑ์ในการกำหนดราคาที่หลากหลาย แต่แม่บ้านเกษตรกรยังไม่มีโอกาสในการ ออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าที่ทอ เพราะแม่บ้านเกษตรกรต้องประกอบอาชีพของครัวเรือนจึงไม่มีเวลาว่าง และการออกร้านตามงานเทศกาลต่างๆ ต้องมีการเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่ ทำให้แม่บ้านเกษตรกรไม่มีการออกร้านจำหน่ายผ้าที่ทอ สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสในการออกร้านนั้นเกิดจากการรวมตัวของแม่บ้านเกษตรกรหลายรายนำผ้าที่ทอไปจำหน่ายด้วยกัน ส่วนการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ และการทำภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายนั้น แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าผ้าที่ทอได้จะขายให้กับกลุ่มที่เป็นสมาชิก และร้านรับซื้อผ้าที่ทอ และมีโอกาสน้อยที่จะนำผ้าที่ทอไปจำหน่ายเองจึงไม่มีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ และการทำภาชนะบรรจุ แต่ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะมีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ และการทำถุงกระดาษเพื่อบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย สำหรับการเกรดผ้าที่ทอนั้น แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า ผ้าไหมแท้ที่ทอนั้นจะมีการจัดเกรดผ้าอยู่แล้วเป็นประจำ โดยผ้าไหมแท้ชนิดบางมาก คือ ผ้าไหม 1 เส้น ผ้าไหมแท้ชนิดบาง คือ ผ้าไหม 2 เส้น และผ้าไหมแท้ชนิดหนามาก คือ ผ้าไหม 4 เส้น แต่สำหรับผ้าที่ทอจากไหมประดิษฐ์นั้น แม่บ้านเกษตรกรจะต้องทอตามวัตถุดิบที่ได้ไปซื้อ มา สำหรับการศึกษาดูแลล่วงหน้า พบว่าแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องนี้ ส่วนแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาดูแลล่วงหน้า นั้น จะใช้โอกาสในการออกร้านจำหน่ายผ้าทำการศึกษาตลาดทั้งตลาดในท้องถิ่น ตลาดในตัวจังหวัด และตลาดในกรุงเทพมหานคร โดยดูจากการจำหน่ายผ้าของร้านอื่นๆ

ตารางที่ 18 การจำหน่าย

การจำหน่าย	ประเภทผ้าที่ทอ ^{1/}			
	ผ้าไหม		ผ้าไหมประดิษฐ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>แหล่งจำหน่ายผ้าที่ทอ^{1/}</u>				
ตลาดท้องถิ่น	20	42.6	23	48.9
ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ^{2/}	7	14.9	31	66.0
ตลาดในเมือง(ตัวจังหวัด)	2	4.3	1	2.1
ตลาดในกรุงเทพมหานคร	1	2.1	0	0.0
<u>วิธีการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอ^{1/}</u>				
ขายที่บ้านตนเอง	12	25.5	14	29.8
ขายให้กลุ่มที่เป็นสมาชิก	15	31.9	15	31.9
ขายให้ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า	7	14.9	33	70.2
<u>ผู้กำหนดราคาผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย^{1/}</u>				
ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ^{3/}	9	19.1	35	74.5
ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ^{4/}	14	29.8	7	14.9
<u>เกณฑ์ในการกำหนดราคาผ้าที่ทอ^{1/}</u>				
ตามราคาตลาด	8	17.0	37	78.7
ฝีมือการทอผ้า	16	34.0	8	17.0
ลวดลายผ้าที่ทอ	12	25.5	2	4.3
สีสันทนของผ้าที่ทอ	11	23.4	2	4.3
คุณภาพของเส้นไหม/เส้นด้าย	12	25.5	0	0.0

ตารางที่ 18 (ต่อ)

การจำหน่าย	ประเภทผ้าที่ทอ ^{1/}			
	ผ้าไหม		ผ้าไหมประดิษฐ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การออกร้านจำหน่ายผ้าที่ทอ^{1/}</u>				
ไม่มีการออกร้าน	44	93.6	42	89.4
ออกร้านในตัวจังหวัด	3	6.4	5	10.6
ออกร้านในกรุงเทพมหานคร	2	4.3	1	2.1
<u>การโฆษณา/การประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ^{1/}</u>				
ไม่มีการโฆษณา/การประชาสัมพันธ์	46	97.9	47	100.0
ผ่านวิทยุกระจายเสียง	1	2.1	0	0.0
ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ^{5/}	1	2.1	0	0.0
<u>การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย^{1/}</u>				
ไม่มีการจัดเกรดผ้าที่ทอ	28	59.6	47	100.0
ชนิดบางมาก	7	14.9	0	0.0
ชนิดบาง	12	25.5	0	0.0
ชนิดหนา	0	0.0	0	0.0
ชนิดหนามาก	9	19.1	0	0.0
<u>ภาชนะบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย^{1/}</u>				
ไม่มีการทำภาชนะบรรจุผ้าที่ทอ	46	97.9	47	100.0
ถุงกระดาษ	1	2.1	0	0.0

ตารางที่ 18 (ต่อ)

การจำหน่าย	ประเภทผ้าที่ทอ ^{1/}			
	ผ้าไหม		ผ้าไหมประดิษฐ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การศึกษาตลาดล่วงหน้า^{1/}</u>				
ไม่มีการศึกษา	43	91.5	45	95.7
ตามราคาตลาด	1	2.1	1	2.1
ชนิดผ้าที่ทอ	1	2.1	0	0.0
สีสันทนของผ้าที่ทอ	2	4.3	1	2.1
ลวดลายผ้าที่ทอ	4	8.5	2	4.3

หมายเหตุ: ^{1/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} ร้านรับซื้อ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า และวัตถุดิบในการทอผ้า อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

^{3/} ผู้ซื้อ หมายถึง ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า และผู้ซื้อทั่วไป

^{4/} ผู้ขาย หมายถึง แม่บ้านเกษตรกร

^{5/} สีสันทนพิมพ์ หมายถึง แผ่นพับ

การจัดทำบัญชี

การจัดทำบัญชี ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในกิจกรรมการทอผ้า และการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือนของตนเอง และการวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าและในครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 19 มีรายละเอียด ดังนี้

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในกิจกรรมการทอผ้า

การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในกิจกรรมการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุก 2 เดือน และทุก 6 เดือนมีจำนวนเท่ากันมากที่สุด คือ ร้อยละ 12.8 รองลงมา คือ มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุก 4 เดือน และทุก 12 เดือนมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3 และมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือน และทุก 3 เดือนมีจำนวนเท่ากัน คือ

ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในกิจกรรมการทอดผ้ามี ร้อยละ 61.7

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือน

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 14.9 ส่วนที่เหลือมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุก6เดือน และทุก12เดือนมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนมีถึง ร้อยละ 80.9

จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรส่วนมากไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายทั้งในกิจกรรมการทอดผ้าและในครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกรเป็นเพราะว่า แม่บ้านเกษตรกรบางส่วนไม่มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพของครัวเรือน บางส่วนไม่สามารถอ่านเขียนหนังสือได้ และแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทั้งในกิจกรรมการทอดผ้าและในครัวเรือนนั้น เพราะอยากทราบรายรับ-รายจ่ายที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม แต่ก็มีความยากในการทำที่แตกต่างกันเป็นเพราะแม่บ้านเกษตรกรแต่ละคนมีหน้าที่ในการประกอบอาชีพของครัวเรือน และการดูแลรับผิดชอบภายในบ้านที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับช่วงเวลาในการทอดผ้าที่มีระยะเวลาในการทอดผ้าที่แตกต่างกันด้วย

การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพการทอดผ้า

การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพการทอดผ้าของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุก2เดือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 12.8 รองลงมา คือ มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุก6เดือน ร้อยละ 10.6 มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุก12เดือน ร้อยละ 4.3 และมีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุกเดือน มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุก3เดือน และมีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทุก4เดือนมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอดผ้ามี ร้อยละ 66.0

การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน

การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนของแม่บ้านเกษตรกร พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนรายเดือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 12.8 ส่วนที่เหลือนี้อมีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนรายปี ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนมีถึง ร้อยละ 85.1

จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรส่วนมากไม่มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทั้งในกิจกรรมการทอผ้าและในการประกอบอาชีพของครัวเรือนเป็นเพราะว่าแม่บ้านเกษตรกรไม่สามารถอ่านเขียนหนังสือได้ และแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ในการวิเคราะห์หาผลตอบแทนสำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนทั้งในกิจกรรมการทอผ้าและในการประกอบอาชีพของครัวเรือนนั้น เพราะอยากทราบต้นทุนที่ใช้ และกำไรที่ได้รับในการประกอบอาชีพ แต่ก็มีช่วงเวลาในการทำที่แตกต่างกันทั้งนี้เป็นเพราะแม่บ้านเกษตรกรแต่ละคนมีหน้าที่ในการประกอบอาชีพของครัวเรือน และการดูแลรับผิดชอบภายในบ้านที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับช่วงเวลาในการทอผ้า และระยะเวลาในการทอผ้าที่แตกต่างกันด้วย

ตารางที่ 19 การจัดทำบัญชี

การทำบัญชี	การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย				การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพ			
	กิจกรรมการทอผ้า		ครัวเรือน		กิจกรรมการทอผ้า		ครัวเรือน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีการทำ	29	61.7	37	80.9	31	66.0	40	85.1
รายเดือน	1	2.1	7	14.9	1	2.1	6	12.8
ทุก 2 เดือน	6	12.8	0	0.0	6	12.8	0	0.0
ทุก 3 เดือน	1	2.1	0	0.0	1	2.1	0	0.0
ทุก 4 เดือน	2	4.3	0	0.0	1	2.1	0	0.0
ทุก 6 เดือน	6	12.8	1	2.1	5	10.6	0	0.0
รายปี	2	4.3	1	2.1	2	4.3	1	2.1
รวม	47	100.0	47	100.0	47	100.0	47	100.0

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุม การเข้ารับการฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า (การผลิต การตลาด และการเงิน) ดังแสดงในตารางที่ 20 มีรายละเอียดดังนี้

การเข้าร่วมประชุม

จำนวนครั้งการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า (การผลิต การตลาด และการเงิน) ของแม่บ้านเกษตรกรในปีที่ผ่านมาที่พบมากที่สุด คือ จำนวน 7 ครั้งขึ้นไป คือ ร้อยละ 21.3 รองลงมา คือ จำนวน 1-3 ครั้ง ร้อยละ 12.8 และจำนวน 4-6 ครั้ง ร้อยละ 10.6 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่เคยเข้าร่วมประชุมมี ร้อยละ 55.3 โดยมีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย คือ 3 ครั้ง จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมมากที่สุด คือ 12 ครั้ง และจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมน้อยที่สุด คือ ไม่เคยเข้าร่วมประชุม

การเข้าร่วมฝึกอบรม

จำนวนครั้งการเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า (การผลิต การตลาด และการเงิน) ของแม่บ้านเกษตรกรในปีที่ผ่านมาที่พบมากที่สุด คือ จำนวน 2 ครั้ง คือ ร้อยละ 36.2 และจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 14.9 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมมี ร้อยละ 48.9 โดยมีจำนวนครั้งเฉลี่ยในการเข้าร่วมฝึกอบรม คือ 1 ครั้ง จำนวนครั้งในการเข้าร่วมฝึกอบรมมากที่สุด คือ 2 ครั้ง และจำนวนครั้งในการเข้าร่วมฝึกอบรมน้อยที่สุด คือ ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรม

การศึกษาดูงาน

จำนวนครั้งการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า (การผลิต การตลาด และการเงิน) ของแม่บ้านเกษตรกรในปีที่ผ่านมาที่พบมากที่สุด คือ จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 12.8 และจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 10.6 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ระบุว่าไม่เคยศึกษาดูงานมีถึง ร้อยละ 76.6 โดยมีจำนวนครั้งในการไปศึกษาดูงานเฉลี่ย คือ ค่าเฉลี่ยน้อยมาก (ค่าเฉลี่ย 0.36 ครั้ง) จำนวนครั้งในการ

ไปศึกษาดูงานมากที่สุด คือ 2 ครั้ง และจำนวนครั้งในการศึกษาดูงานน้อยที่สุด คือ ไม่เคยศึกษาดูงาน

จะเห็นได้แม่บ้านเกษตรกรส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมประชุม ร่วมฝึกอบรม และศึกษาดูงาน เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมประชุมของแม่บ้านเกษตรกรจะมีจำนวนครั้งที่แตกต่างกัน เพราะว่าการประชุมของแม่บ้านเกษตรกรนั้น จะมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แต่แม่บ้านเกษตรกรบางคนต้องประกอบอาชีพของครัวเรือน จึงไม่มีเวลาว่างในการเข้าร่วมประชุม ทำให้จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมของแม่บ้านเกษตรกรมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุม มีสาเหตุมาจาก แม่บ้านเกษตรกรไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และไม่มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพของครัวเรือน

สำหรับการฝึกอบรมของแม่บ้านเกษตรกรในปีที่ผ่านมานี้มี 2 หลักสูตรประกอบด้วย การทอผ้า และการมัดหมี่ ซึ่งจัดขึ้นภายในชุมชนการฝึกอบรมจะมีแม่บ้านเกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและไม่ได้เป็นสมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรม การเข้าร่วมฝึกอบรมที่มีจำนวนครั้งแตกต่างกันนั้นเป็นเพราะว่า แม่บ้านเกษตรกรแต่ละคนมีเวลาว่างไม่พร้อมกัน ทำให้ในบางครั้งไม่สามารถเข้าร่วมการฝึกอบรมได้

นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมเลยมีสาเหตุมาจาก ไม่มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพของครัวเรือน และแม่บ้านเกษตรกรบางคนมีอายุที่มากแล้วจึงไม่เข้าร่วมการฝึกอบรม สำหรับการศึกษาดูงานของแม่บ้านเกษตรกรในปีที่ผ่านมานี้มี 2 ครั้งประกอบด้วย การศึกษาดูงานที่จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดกาญจนบุรี การศึกษาดูงานนี้จะมีทั้งการสาธิตวิธีการทอผ้าในเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป และการสาธิตผลของการทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ การศึกษาดูงานจะมีแม่บ้านเกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและไม่ได้เป็นสมาชิกไปศึกษาดูงานร่วมกัน การศึกษาดูงานที่มีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมที่แตกต่างกันนั้นเป็นเพราะว่า แม่บ้านเกษตรกรแต่ละคนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และยังต้องเดินทางไปต่างจังหวัดในบางครั้งต้องเดินทางเป็นระยะทางไกลทำให้แม่บ้านเกษตรกรที่มีปัญหาโรคประจำตัว และอายุมากไม่เข้าร่วมการศึกษาดูงาน นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมการศึกษาดูงานนั้น เหตุผลสำคัญมาจาก แม่บ้านเกษตรกรไม่มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ และในบางครั้งแม่บ้านเกษตรกรต้องออกค่าใช้จ่ายเองทำให้แม่บ้านเกษตรกรไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงาน

ตารางที่ 20 ประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

การร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
<u>การเข้าร่วมประชุม^{1/}</u> (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคยเข้าร่วม	26	55.3
1-3 ครั้ง	6	12.8
4-6 ครั้ง	5	10.6
7 ครั้งขึ้นไป	10	21.3
รวม	47	100.0
<u>การเข้าร่วมฝึกอบรม^{2/}</u> (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคยเข้าร่วม	23	48.9
1 ครั้ง	7	14.9
2 ครั้ง	17	36.2
รวม	47	100.0
<u>การศึกษาดูงาน^{3/}</u> (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคยไป	36	76.6
1 ครั้ง	5	10.6
2 ครั้ง	6	12.8
รวม	47	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุม

จำนวนครั้งเข้าประชุมมากที่สุด 12 ครั้ง

จำนวนครั้งเข้าประชุมน้อยที่สุด ไม่เคยเข้าร่วมประชุม

จำนวนครั้งเข้าประชุมเฉลี่ย 3 ครั้ง S.D. = 4.73

^{2/} จำนวนครั้งในการเข้าร่วมฝึกอบรม

จำนวนครั้งเข้าฝึกอบรมมากที่สุด 2 ครั้ง

จำนวนครั้งเข้าฝึกอบรมน้อยที่สุด ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรม

จำนวนครั้งเข้าฝึกอบรมเฉลี่ย 1 ครั้ง S.D. = 0.92

^{3/} จำนวนครั้งการศึกษาดูงาน

จำนวนครั้งศึกษาดูงานมากที่สุด 2 ครั้ง

จำนวนครั้งศึกษาดูงานน้อยที่สุด ไม่เคยไปศึกษาดูงาน

จำนวนครั้งศึกษาดูงานเฉลี่ยไม่เคยไปศึกษาดูงาน(0.36ครั้ง) S.D.=0.70

แหล่งคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

แหล่งคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า(การผลิต การตลาด และการเงิน)ของแม่บ้านเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 21 พบว่า แหล่งคำแนะนำที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับมากที่สุด คือ เพื่อนบ้านถึง ร้อยละ 93.6 รองลงมา คือ ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า อ.เลาขวัญ จ.กาญจนบุรี ร้อยละ 61.7 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ร้อยละ 53.2 ญาติพี่น้อง และประธาน/กรรมการกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 44.7 และเจ้าหน้าที่เอกชน ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าแม่บ้านเกษตรกรจะได้รับคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าจากเพื่อนบ้านมากที่สุด และบางส่วนได้รับจากญาติพี่น้อง ประธาน/กรรมการกลุ่ม เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่เอกชน และร้านที่รับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า เมื่อพิจารณาแหล่งคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรจะให้ความสำคัญกับการติดต่อระหว่างบุคคลอื่นทั้ง เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ประธาน/กรรมการกลุ่ม เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่เอกชน หรือแม้กระทั่งร้านที่รับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้า ฉะนั้นในการส่งเสริมความรู้ หรือการแลกเปลี่ยนข่าวสารสามารถให้ผ่านไปยังบุคคลเหล่านี้ได้

ตารางที่ 21 แหล่งคำแนะนำในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

แหล่งคำแนะนำ ^{1/}	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	44	93.6
ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า ^{2/}	29	61.7
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	25	53.2
ญาติพี่น้อง	21	44.7
ประธาน/กรรมการกลุ่ม	21	44.7
เจ้าหน้าที่เอกชน	1	2.1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

หมายเหตุ: ^{1/} แม่บ้านเกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

^{2/} ร้านรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้า อำเภอลำดวน จังหวัดกาญจนบุรี

แนวโน้มในการดำเนินธุรกิจทอผ้าในปีต่อไป

แนวโน้มในการดำเนินธุรกิจทอผ้า(ผ้าไหมและผ้าไหมประดิษฐ์)ในปีต่อไปของแม่บ้านเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 22 พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีแนวโน้มลดลงในการดำเนินธุรกิจทอผ้าในปีต่อไป โดยมีผู้ระบุถึง ร้อยละ 80.9 รองลงมา คือ มีแนวโน้มเท่าเดิม ร้อยละ 17.0 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

สำหรับแนวโน้มในการดำเนินธุรกิจทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรที่ระบุว่า มีแนวโน้มลดลงมากที่สุด นั้นอาจจะมาจากเหตุผลที่ว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องประกอบอาชีพของครัวเรือนจึงไม่มีเวลาว่างในการทอผ้า และรายได้จากการทอผ้านั้นไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรต้องใช้เวลาานพอสมควรในการทอผ้าแต่ละผืน จึงเป็นเวลานานที่จะได้เงินตอบแทนกับมาจึงไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายภายในครัวเรือน และในปัจจุบันลูกหลานไม่มีความสนใจในอาชีพการทอผ้า จึงทำให้ขาดผู้สืบทอดในอาชีพนี้ ส่วนแม่บ้านเกษตรกรที่ระบุว่า จะมีการทอผ้าในปริมาณเท่าเดิมนั้น เพราะว่าปัจจุบันแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าในปริมาณที่ไม่มากนัก และไม่มีความคิดที่จะเลิก หรือทอผ้าเพิ่มขึ้น และแม่บ้านเกษตรกรที่ระบุว่า จะทอผ้าในปริมาณที่มากขึ้นนั้นเป็นเพราะอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพหลักของครัวเรือน รายได้ที่ได้จากการทอผ้าในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จึงทำให้ต้องทอผ้าในปริมาณที่มากขึ้น

ตารางที่ 22 แนวโน้มในการดำเนินธุรกิจทอผ้าในปีต่อไป

แนวโน้ม	จำนวน	ร้อยละ
ลดลง	38	80.9
เท่าเดิม	8	17.0
เพิ่มขึ้น	1	2.1
รวม	47	100.0

ตอนที่ 3 บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

บทบาทแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการประมวลองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาธุรกิจชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มหลัก เศรษฐศาสตร์เกษตร แนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชน แผนธุรกิจ SMEs การบริหารธุรกิจขนาดย่อม การจัดการธุรกิจชุมชน และการประกอบธุรกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ นอกจากนี้ยังได้ประมวลองค์ความรู้ในเรื่องการพัฒนาการทอผ้า ซึ่งประกอบด้วย สถาบันวิจัยหมอนไหม:100ปี หมอนไหม สายใยแผ่นดิน ส่วนวิจัยธุรกิจการเกษตร:อุตสาหกรรมไหม และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ปลูกหมอนเลี้ยงไหมและวัฒนธรรมชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี:เส้นทางสายไหม สายใยแห่งวัฒนธรรมชุมชน สามารถกำหนดบทบาทแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าได้ทั้งหมด 3 บทบาท ประกอบด้วย 1)บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิต 2)บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาด และ3)บทบาทในการพัฒนาด้านการเงิน

สำหรับบทบาทแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย 3 บทบาทหลัก 22 บทบาทย่อย คือ 1)บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิต รวม 12 บทบาทย่อย คือ การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า การพัฒนาการทอผ้า(การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย การพัฒนาการทอผ้า) การพัฒนาการจัดหาแรงงานในการทอผ้า การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุนในการทอผ้า การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้า การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการพัฒนาการทอผ้า การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า และการเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า 2)บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาด รวม 6 บทบาทย่อย คือ การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายเพื่อเพิ่มความสนใจ การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆในการจำหน่ายผ้าที่ทอ การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา เช่น การรวมกลุ่ม และการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอ และ3)บทบาทในการพัฒนาด้านการเงิน รวม 4 บทบาทย่อย คือ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนตนเอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

ทั้งนี้ในส่วนบทบาทที่เป็นจริงจะแบ่งเกณฑ์การศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย มีระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับ และช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งได้ดังนี้ ปฏิบัติทุกครั้งเท่ากับ 2.34-3.00 ปฏิบัตินานๆครั้งเท่ากับ 1.67-2.33 และไม่เคยปฏิบัติเลยเท่ากับ 1.00-1.66 ตามลำดับ ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 23 มีรายละเอียด ดังนี้

บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิต

บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิตประกอบด้วย 12 บทบาทย่อย พบว่า มี 2 บทบาทย่อยที่อยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติทุกครั้ง คือ การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า (2.43 คะแนน) และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า (2.38 คะแนน) ส่วนบทบาทที่อยู่ในเกณฑ์ปฏิบัตินานๆครั้งมี 3 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาการทอผ้า และการพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้ามีคะแนนเท่ากัน คือ 2.09 คะแนน และการเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า (1.79 คะแนน) ส่วนบทบาทที่เหลือไม่เคยปฏิบัติเลยมี 6 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการพัฒนาการทอผ้า (1.64 คะแนน) การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย (1.51 คะแนน) การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า (1.43 คะแนน) การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า (1.40 คะแนน) การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า (1.02 คะแนน) และการพัฒนาการจัดหาแรงงานในการทอผ้า และการพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุนในการทอผ้ามีคะแนนเท่ากัน คือ 1.00 คะแนน

บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาด

บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาดประกอบด้วย 6 บทบาทย่อย พบว่า ทุกบทบาทอยู่ในเกณฑ์ที่แม่บ้านเกษตรกรไม่เคยปฏิบัติเลยมี 6 บทบาทย่อย คือ การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายเพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (1.43 คะแนน) การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆในการจำหน่ายผ้าที่ทอ (1.30 คะแนน) การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา เช่น การรวมกลุ่ม (1.19 คะแนน) การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด (1.15 คะแนน) การ

พัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อเพิ่มความสนใจ และการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์
เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอมีคะแนนเท่ากับ คือ 1.04 คะแนน

บทบาทในการพัฒนาด้านการเงิน

บทบาทในการพัฒนาด้านการเงินประกอบด้วย 4 บทบาทย่อย พบว่า มี 2 บทบาทย่อยอยู่ใน
ในเกณฑ์ปฏิบัติงานทุกครั้ง ประกอบด้วย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้า
ของตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเองมีคะแนนเท่ากับ
คือ 1.77 คะแนน ส่วนอีก 2 บทบาทย่อยอยู่ในเกณฑ์ไม่เคยปฏิบัติเลย คือ การทำบัญชีรายรับ-
รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนตนเอง
มีคะแนนเท่ากับ คือ 1.28 คะแนน

เมื่อพิจารณาบทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่า
บทบาทในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าทั้ง 3 บทบาท ประกอบด้วยบทบาทย่อยทั้งหมด 22 บทบาทย่อย
นั้น พบว่า 1) บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติทุกครั้ง มี 2 บทบาทย่อยเท่านั้น คือ การกำหนดคุณภาพ
วัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า 2) บทบาทที่อยู่ใน
เกณฑ์ปฏิบัติงานทุกครั้ง มี 5 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาการทอผ้า การพัฒนา/ต่อยอด
ภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้า การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า การทำ
บัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการ
ประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง และ 3) บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์ไม่เคยปฏิบัติเลย มี 15 บทบาทย่อย
ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อพัฒนาการทอผ้า การพัฒนาการข้อมสิทธิ์
ใหม่/เส้นด้าย การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/
เส้นด้ายในการทอผ้า เข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า การพัฒนาการจัดหา
แรงงานในการทอผ้า การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุนในการทอผ้า การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อ
การจำหน่าย เพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆในการ
จำหน่ายผ้าที่ทอ การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา การศึกษาลักษณะผ้าที่
ทอตามความต้องการของตลาด การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อเพิ่มความ
สนใจ การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายใน
ครัวเรือนตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน ทั้งนี้จะเห็นได้
ว่าบทบาทย่อยส่วนใหญ่ที่อยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติทุกครั้ง และปฏิบัติงานทุกครั้งจะอยู่ในบทบาทในการ
พัฒนาด้านการผลิตถึง 5 บทบาทย่อย เนื่องจากปัจจุบันแม่บ้านเกษตรกรยังให้ความสำคัญกับ

ขั้นตอนการผลิต ทั้งในเรื่องการกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า การพัฒนาขั้นตอนการทอผ้า ทั้งที่ใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้าอีกด้วย และเป็นที่น่าสังเกตว่าทุกบทบาทย่อยแม่บ้านเกษตรกรมีการปฏิบัติจริงทุกครั้งไม่ถึงครึ่ง และบทบาทในการพัฒนาด้านการตลาดทุกบทบาทย่อยอยู่ในเกณฑ์ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตารางที่ 23 บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

บทบาท	บทบาทที่เป็นจริง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3	นานๆครั้ง(2	ไม่เคยเลย(1	รวม	
	คะแนน)	คะแนน)	คะแนน)		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
<u>การพัฒนาด้านการผลิต</u>					
การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า	22 (46.8)	23 (48.9)	2 (4.3)	47 (100.0)	2.43
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า	18 (38.3)	29 (61.7)	0 (0.0)	47 (100.0)	2.38
การพัฒนาการทอผ้า	6 (12.8)	39 (83.0)	2 (4.3)	47 (100.0)	2.09
การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้า	4 (8.5)	43 (91.5)	0 (0.0)	47 (100.0)	2.09
การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า	13 (27.7)	11 (23.4)	23 (48.9)	47 (100.0)	1.79

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่เป็นจริง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3	นานๆครั้ง(2	ไม่เคยเลย(1	รวม	
	คะแนน)	คะแนน)	คะแนน)		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อพัฒนาการทอผ้า	9 (19.1)	12 (25.5)	26 (55.3)	47 (100.0)	1.64
การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/ เส้นด้าย	5 (10.6)	14 (29.8)	28 (59.6)	47 (100.0)	1.51
การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการ เพื่อพัฒนาการทอผ้า	7 (14.9)	6 (12.8)	34 (72.3)	47 (100.0)	1.43
การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/ เส้นด้ายในการทอผ้า	3 (6.4)	13 (27.7)	31 (66.0)	47 (100.0)	1.40
เข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อ วัตถุดิบในการทอผ้า	0 (0.0)	1 (2.1)	46 (97.9)	47 (100.0)	1.02
การพัฒนาการจัดการแรงงานใน การทอผ้า	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (100.0)	47 (100.0)	1.00
การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่ง เงินทุนในการทอผ้า	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (100.0)	47 (100.0)	1.00

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่เป็นจริง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} (X)
	ทุกครั้ง(3	นานๆครั้ง(2	ไม่เคยเลย(1	รวม	
	คะแนน)	คะแนน)	คะแนน)		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
<u>การพัฒนาด้านการตลาด</u>					
การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้	9 (19.1)	2 (4.3)	36 (76.6)	47 (100.0)	1.43
การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆในการจำหน่ายผ้าที่ทอ	2 (4.3)	10 (21.3)	35 (74.5)	47 (100.0)	1.30
การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา	2 (4.3)	5 (10.6)	40 (85.1)	47 (100.0)	1.19
การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด	1 (2.1)	5 (10.6)	41 (87.2)	47 (100.0)	1.15
การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อเพิ่มความสนใจ	1 (2.1)	0 (0.0)	46 (97.9)	47 (100.0)	1.04
การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอ	1 (2.1)	0 (0.0)	46 (97.9)	47 (100.0)	1.04

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่เป็นจริง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3	นานๆครั้ง(2	ไม่เคยเลย(1	รวม	
	คะแนน)	คะแนน)	คะแนน)		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	
<u>การพัฒนาด้านการเงิน</u>					
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง	18 (38.3)	0 (0.0)	29 (61.7)	47 (100.0)	1.77
การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง	18 (38.3)	0 (0.0)	29 (61.7)	47 (100.0)	1.77
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง	6 (12.8)	1 (2.1)	40 (85.1)	47 (100.0)	1.28
การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน	6 (12.8)	1 (2.1)	40 (85.1)	47 (100.0)	1.28
หมายเหตุ: ^{1/} บทบาทที่เป็นจริง แบ่งเกณฑ์การศึกษาดังนี้					
ทุกครั้ง	เท่ากับ	3	คะแนน		
นานๆครั้ง	เท่ากับ	2	คะแนน		
ไม่เคยเลย	เท่ากับ	1	คะแนน		
^{2/} ช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งได้ดังนี้					
ทุกครั้ง	เท่ากับ	2.34-3.00	คะแนน		
นานๆครั้ง	เท่ากับ	1.67-2.33	คะแนน		
ไม่เคยเลย	เท่ากับ	1.00-1.66	คะแนน		

บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

ในส่วนของบทบาทที่คาดหวังจะแบ่งเกณฑ์การศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้ง คาดว่าจะปฏิบัติกันบางครั้ง และคาดว่าจะไม่ปฏิบัติเลย มีระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับ และช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งได้ดังนี้ คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้ง เท่ากับ 2.34-3.00 คาดว่าจะปฏิบัติกันบางครั้งเท่ากับ 1.67-2.33 และคาดว่าจะไม่ปฏิบัติเลย เท่ากับ 1.00-1.66 ตามลำดับ ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 24 มีรายละเอียด ดังนี้

บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิต

บทบาทในการพัฒนาด้านการผลิต ประกอบด้วย 12 บทบาทย่อย พบว่า มี 3 บทบาทย่อย ที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้ง คือ การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า (2.49 คะแนน) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า (2.45 คะแนน) และการพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้า (2.38 คะแนน) ส่วนบทบาทที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติกันบางครั้งมี 3 บทบาทย่อย คือ การพัฒนาการทอผ้า (2.23 คะแนน) การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า (2.02 คะแนน) และการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อพัฒนาการทอผ้า (1.74 คะแนน) ส่วนที่เหลืออีก 6 บทบาทย่อยอยู่ในเกณฑ์ว่าจะไม่ปฏิบัติเลย ประกอบด้วย การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย (1.60 คะแนน) การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า (1.53 คะแนน) การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า (1.47 คะแนน) เข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า (1.04 คะแนน) และการพัฒนาการจัดหาแรงงานในการทอผ้า และการพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุนในการทอผ้ามีคะแนนเท่ากัน คือ 1.00 คะแนน

บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาด

บทบาทในการพัฒนาด้านการตลาด ประกอบด้วย 6 บทบาทย่อย พบว่า มีเพียง 1 บทบาทย่อยเท่านั้นที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติกันบางครั้ง คือ การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ในการจำหน่ายผ้าที่ทอ (1.72 คะแนน) ส่วนบทบาทที่เหลืออยู่ในเกณฑ์ที่คาดว่าจะไม่ปฏิบัติเลย ประกอบด้วย การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา เช่น การรวมกลุ่ม (1.57 คะแนน) การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (1.49 คะแนน) การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด (1.28 คะแนน) การโฆษณา/

ประชาสัมพันธ์เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอ (1.13 คะแนน) และการพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่ายเพื่อเพิ่มความสนใจ (1.09 คะแนน)

บทบาทในการพัฒนาด้านการเงิน

บทบาทในการพัฒนาด้านการเงิน ประกอบด้วย 4 บทบาทย่อย พบว่า ทั้ง 4 บทบาทย่อย อยู่ในเกณฑ์ที่คาดว่าจะปฏิบัติกันบ้างครั้ง ประกอบด้วย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง (2.02 คะแนน) การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง (2.00 คะแนน) และการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนตนเองมีคะแนนเท่ากัน คือ 1.68 คะแนน

เมื่อพิจารณาบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่า บทบาทในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าทั้ง 3 บทบาท ประกอบด้วยบทบาทย่อยทั้งหมด 22 บทบาทย่อย นั้น พบว่า 1) บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้ง มี 3 บทบาทย่อยเท่านั้น ประกอบด้วย การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทอผ้า 2) บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติกันบ้างครั้ง มี 8 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาการทอผ้า การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการพัฒนาการทอผ้า การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆในการจำหน่ายผ้าที่ทอ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนตนเอง และ 3) บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะไม่ปฏิบัติ มี 11 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า เข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบในการทอผ้า การพัฒนาการจัดหาแรงงานในการทอผ้า การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุนในการทอผ้า การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อการจำหน่ายผ้าที่ทอ และการพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย เพื่อเพิ่มความสนใจ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามีเพียงบทบาทย่อยบทบาทเดียวเท่านั้น คือ การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า ที่แม่บ้านเกษตรกรมีความคาดหวังว่าจะปฏิบัติทุกครั้งเกิน ร้อยละ 50 และบทบาทย่อยส่วนใหญ่ที่อยู่ในเกณฑ์คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้ง และคาดว่าจะปฏิบัติหลายๆครั้งจะอยู่ในบทบาทในการพัฒนาด้านการผลิตถึง 6 บทบาทย่อย เนื่องจากปัจจุบันแม่บ้านเกษตรกรยังให้ความสำคัญกับขั้นตอนการผลิต ทั้งในเรื่องการกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อใช้ในการทอผ้า การพัฒนาขั้นตอนการทอผ้า ทั้งที่ใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้าและการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการพัฒนาการทอผ้าอีกด้วย

ตารางที่ 24 บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจทอผ้า

บทบาท	บทบาทที่คาดหวัง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3 คะแนน)	นานๆครั้ง(2 คะแนน)	ไม่เคยเลย (1คะแนน)	รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
<u>การพัฒนาด้านการผลิต</u>					
การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบที่ซื้อ เพื่อใช้ในการทอผ้า	25 (53.2)	20 (42.6)	2 (4.3)	47 (100.0)	2.49
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการ ทอผ้า	21 (44.7)	26 (55.3)	0 (0.0)	47 (100.0)	2.45
การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญา ดั้งเดิมในการทอผ้า	19 (40.0)	27 (57.4)	1 (2.1)	47 (100.0)	2.38
การพัฒนาการทอผ้า	13 (27.7)	32 (68.1)	2 (4.3)	47 (100.0)	2.23

ตารางที่ 24 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่คาดหวัง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3 คะแนน)	นานๆครั้ง(2 คะแนน)	ไม่เคยเลย (1คะแนน)	รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทาง วิชาการเพื่อพัฒนาการทอผ้า	14 (29.8)	20 (42.6)	13 (27.7)	47 (100.0)	2.02
การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อ พัฒนาการทอผ้า	12 (25.5)	11 (23.4)	24 (51.1)	47 (100.0)	1.74
การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/ เส้นด้าย	9 (19.1)	10 (21.3)	28 (59.6)	47 (100.0)	1.60
การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการเพื่อ พัฒนาการทอผ้า	6 (12.8)	13 (27.7)	28 (59.6)	47 (100.0)	1.53
การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/ เส้นด้ายในการทอผ้า	6 (12.8)	10 (21.3)	31 (66.0)	47 (100.0)	1.47
เข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อ วัตถุดิบในการทอผ้า	0 (0.0)	2 (4.3)	45 (95.7)	47 (100.0)	1.04
การพัฒนาการจัดหาแรงงานในการ ทอผ้า	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (100.0)	47 (100.0)	1.00

ตารางที่ 24 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่คาดหวัง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3 คะแนน)	นานๆครั้ง (2คะแนน)	ไม่เคยเลย (1คะแนน)	รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่ง เงินทุนในการทอผ้า	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (100.0)	47 (100.0)	1.00
<u>การพัฒนาด้านการตลาด</u>					
การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่ๆ ในการจำหน่ายผ้าที่ทอ	5 (10.6)	24 (51.1)	18 (38.3)	47 (100.0)	1.72
การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆ ที่มีอำนาจต่อรองราคา เช่น การ รวมกลุ่ม	4 (8.5)	19 (40.4)	24 (51.1)	47 (100.0)	1.57
การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการ จำหน่าย เพื่อให้ได้ราคาตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้	10 (21.3)	3 (6.4)	34 (72.3)	47 (100.0)	1.49
การศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความ ต้องการของตลาด	4 (8.5)	5 (10.6)	38 (80.9)	47 (100.0)	1.28
การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อ การจำหน่ายผ้าที่ทอ	1 (2.1)	4 (8.5)	42 (89.4)	47 (100.0)	1.13
การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ เพื่อการจำหน่าย เพื่อเพิ่มความ สนใจ	1 (2.1)	2 (4.3)	44 (93.6)	47 (100.0)	1.09

ตารางที่ 24 (ต่อ)

บทบาท	บทบาทที่คาดหวัง ^{1/}				เฉลี่ย ^{2/} ($\bar{X}$)
	ทุกครั้ง(3	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย(1	รวม	
	คะแนน)	(2คะแนน)	คะแนน)		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	
<u>การพัฒนาด้านการเงิน</u>					
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมการทอผ้าของตนเอง	20 (42.6)	8 (17.0)	19 (40.4)	47 (100.0)	2.02
การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้าของตนเอง	20 (42.6)	7 (14.9)	20 (42.6)	47 (100.0)	2.00
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนตนเอง	8 (17.0)	16 (34.0)	23 (48.9)	47 (100.0)	1.68
การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน	8 (17.0)	16 (34.0)	23 (48.9)	47 (100.0)	1.68
หมายเหตุ: ^{1/} บทบาทที่คาดหวัง แบ่งเกณฑ์การศึกษาดังนี้					
ทุกครั้ง เท่ากับ 3 คะแนน					
นานๆครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน					
ไม่เคยเลย เท่ากับ 1 คะแนน					
^{2/} ช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งได้ดังนี้					
ทุกครั้ง เท่ากับ 2.34-3.00 คะแนน					
นานๆครั้ง เท่ากับ 1.67-2.33 คะแนน					
ไม่เคยเลย เท่ากับ 1.00-1.66 คะแนน					

การบูรณาการผลการศึกษาบทบาทในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ที่มีการปฏิบัติทุกครั้ง การปฏิบัติบ้างครั้ง และไม่มีการปฏิบัติเลย ในประเด็นการพัฒนาธุรกิจชุมชน ทั้งในด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน รวม 22 ประเด็นย่อย ดังแสดงในตารางที่ 25 นั้น ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาทที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติทุกครั้งเกินร้อยละ 50.0 ไม่พบทุกบทบาท 2) บทบาทที่คาดหวังที่คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้งเกินร้อยละ 50.0 พบเพียง 1 บทบาทย่อยเท่านั้น คือ การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบ 3) บทบาทที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติบ้างครั้งเกินร้อยละ 50.0 มี 3 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญา การพัฒนาการทอผ้า และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 4) บทบาทที่คาดหวังที่คาดว่าจะปฏิบัติบ้างครั้งเกินร้อยละ 50.0 มี 3 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาการทอผ้า การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญา และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) บทบาทที่เป็นจริงที่ไม่มีการปฏิบัติเลยเกินร้อยละ 50.0 มีถึง 17 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบ การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย การพัฒนาการจัดหาแรงงาน การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุน การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการ การศึกษาผ้าที่สอดคล้องตามความต้องการของตลาด การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ การแสวงหาแหล่งขายตลาดใหม่ การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในกิจกรรมการทอผ้า การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพการทอผ้า และการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน และ 6) บทบาทที่คาดหวังที่คาดว่าจะไม่ปฏิบัติเลยเกินร้อยละ 50.0 มีถึง 12 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบ การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย การพัฒนาการจัดหาแรงงาน การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุน การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการ การศึกษาผ้าที่สอดคล้องตามความต้องการของตลาด การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา และการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ

สำหรับประเด็นการพัฒนาธุรกิจชุมชน ทั้งในด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ที่ต้องมีการแก้ไขเร่งด่วนเรียงตามลำดับ คือ มีค่าร้อยละของการไม่ปฏิบัติทั้งบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังเกินร้อยละ 50.0 มีทั้งหมด 12 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุน การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อวัตถุดิบ การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุ

ผ้าที่ทอ การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ การศึกษาผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด การจัด
เกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อรองราคา การ
พัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้ายในการทอผ้า การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการ การพัฒนาการย้อม
สีเส้นไหม/เส้นด้าย และการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริง
แม่บ้านเกษตรกรไม่มีการพัฒนาการจัดหาแรงงาน เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรไม่ต้องเตรียมวัตถุดิบ
ในการทอผ้า วัตถุดิบที่ซื้อมาสามารถนำมาทอได้เลย

ส่วนประเด็นการพัฒนาธุรกิจชุมชน ทั้งในด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน
ที่ต้องมีการพิจารณาแก้ไขเรียงตามลำดับ คือ มีค่าร้อยละของการไม่ปฏิบัติทั้งบทบาทที่เป็นจริงและ
บทบาทที่คาดหวังอย่างใดอย่างหนึ่งเกินร้อยละ 50.0 มีทั้งหมด 5 บทบาทย่อย ประกอบด้วย การทำ
บัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพของครัวเรือน
การแสวงหาแหล่งขายหรือตลาดใหม่ การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า และ
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในกิจกรรมทอผ้า

ตารางที่ 25 การบูรณาการผลการศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

การปฏิบัติ	ค่าร้อยละของการปฏิบัติทุกครั้ง		ค่าร้อยละของการปฏิบัติหลายๆครั้ง		ค่าร้อยละของการไม่ปฏิบัติ		เรื่องที่ ต้องแก้ไข 1/
	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	บทบาทที่เป็นจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	
ประเด็นการพัฒนา							
<u>ด้านการผลิต</u>							
การกำหนดคุณภาพวัตถุดิบ	46.8	53.2	48.9	42.6	4.3	4.3	
การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาซื้อ วัตถุดิบ	0.0	0.0	2.1	4.3	97.9	95.7	**
การพัฒนาการเตรียมเส้นไหม/เส้นด้าย ในการทอผ้า	6.4	12.8	27.7	21.3	66.0	66.0	**
การพัฒนาการย้อมสีเส้นไหม/เส้นด้าย	10.6	19.1	29.8	21.3	59.6	59.6	**
การพัฒนาการทอผ้า	12.8	27.7	83.0	68.1	4.3	4.3	
การพัฒนาการจัดหาแรงงาน	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	**

ตารางที่ 25 (ต่อ)

การปฏิบัติ ประเด็นการพัฒนา	ค่าร้อยละของการปฏิบัติทุกครั้ง		ค่าร้อยละของการปฏิบัติหลายๆครั้ง		ค่าร้อยละของการไม่ปฏิบัติ		เรื่องที่ ต้องแก้ไข 1/
	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	บทบาทที่เป็นจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	
การพัฒนาวิธีการแสวงหาแหล่งเงินทุน	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	**
การพัฒนา/ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม	8.5	40.0	91.5	57.4	0.0	2.1	
การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	38.3	44.7	61.7	55.3	0.0	0.0	
การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ	19.1	25.5	25.5	23.4	55.3	51.1	**
การเข้าร่วมฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการ	27.7	29.8	23.4	42.6	48.9	27.7	
การเข้าร่วมศึกษาดูงานวิชาการ	14.9	12.8	12.8	27.7	72.3	59.6	**

ตารางที่ 25 (ต่อ)

การปฏิบัติ ประเด็นการพัฒนา	ค่าร้อยละของการปฏิบัติทุกครั้ง		ค่าร้อยละของการปฏิบัติหลายๆครั้ง		ค่าร้อยละของการไม่ปฏิบัติ		เรื่องที่ ต้องแก้ไข 1/
	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	บทบาทที่เป็นจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทที่เป็น จริง	บทบาทที่ คาดหวัง	
ด้านการตลาด							
การศึกษาผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด	2.1	8.5	10.6	10.6	87.2	80.9	**
การจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อการจำหน่าย	19.1	21.3	4.3	6.4	76.6	72.3	**
การพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ	2.1	2.1	0.0	4.3	97.9	93.6	**
การแสวงหาแหล่งขาย/ตลาดใหม่	4.3	10.6	21.3	51.1	74.5	38.3	*
การแสวงหาวิธีการจำหน่ายใหม่ๆที่มีอำนาจต่อราคา	4.3	8.5	10.6	40.4	85.1	51.1	**
การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ผ้าที่ทอ	2.1	2.1	0.0	8.5	97.9	89.4	**

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาธุรกิจทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาธุรกิจชุมชนของแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการศึกษานั้น ประกอบด้วย ปัญหาในการประกอบอาชีพการทอผ้า และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าเพื่อพัฒนาบทบาทแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาในการประกอบอาชีพการทอผ้า

ปัญหาในการประกอบอาชีพการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ ปัญหาในด้านการผลิต ปัญหาในด้านการตลาด ปัญหาในด้านการเงิน ปัญหาจากตัวแม่บ้านเกษตรกร ปัญหาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และปัญหาจากการสนับสนุนจากภายนอก ดังแสดงในตารางที่ 26 มีรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาด้านการผลิตที่พบมากที่สุด คือ การขาดอำนาจต่อรองราคาในการซื้อวัตถุดิบในการทอผ้าถึง ร้อยละ 78.7 รองลงมา คือ วัตถุดิบในการทอผ้ามีราคาแพง ร้อยละ 66.0 ขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า ร้อยละ 42.6 ขาดความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า ร้อยละ 6.4 และขาดแคลนแรงงานในการทอผ้า ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือที่ระบุว่าไม่พบปัญหา คือ ขาดแคลนวัตถุดิบในการทอผ้า ขาดแคลนวัตถุดิบในการทอผ้าตามคุณภาพที่กำหนดไว้ อัตราค่าจ้างแรงงานสูง ขาดเงินทุนในการทอผ้า และขาดความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาในการทอผ้า

ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ขาดความรู้ในการพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ ร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ ขาดความรู้ข้อมูลข่าวสารในการศึกษาลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด และราคาผ้าที่ทอดกดต่ำมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 40.4 ไม่มีความรู้ในเรื่องวิธีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผ้าที่ทอ ร้อยละ 38.3 ขาดความรู้ในการจัดเกรดผ้าที่ทอเพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ร้อยละ 36.2 และขาดข้อมูลข่าวสารด้านราคาที่เหมาะสม ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือที่ระบุว่าไม่พบปัญหา คือ ไม่มีแหล่งรับซื้อผ้าที่ทอ และขาดความรู้/ข้อมูลในการพัฒนาวิธีการจัดจำหน่าย

ปัญหาทางการเงิน

ปัญหาทางการเงินที่พบมากที่สุด คือ ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า และไม่เห็นความสำคัญในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้ามีจำนวนเท่ากันถึง ร้อยละ 76.6 รองลงมา คือ ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 74.5

ปัญหาจากตัวแม่บ้านเกษตรกร

ปัญหาจากตัวแม่บ้านเกษตรกรที่พบมากที่สุด คือ แม่บ้านเกษตรกรขาดโอกาสในการรับความรู้ ร้อยละ 70.2 รองลงมา คือ แม่บ้านเกษตรกรไม่มีเวลา ร้อยละ 66.0 แม่บ้านเกษตรกรสุขภาพไม่แข็งแรง ร้อยละ 51.1 และแม่บ้านเกษตรกรไม่มีแรงจูงใจ ร้อยละ 42.6 ตามลำดับ

ปัญหาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่พบ คือ ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆจากเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีเวลาพอในการให้คำปรึกษา จำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอกับความต้องการ ขาดการให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาปัจจัยการผลิต และเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 40.4

ปัญหาการสนับสนุนจากภายนอก

ปัญหาการสนับสนุนจากภายนอกที่พบมากที่สุด คือ ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจากภาคเอกชน ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาวัตถุดิบในการผลิต และภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 51.1 รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 46.8 และขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาวัตถุดิบในการผลิตมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 44.7 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่มีผู้ระบุเกินครึ่งของกลุ่มตัวอย่างมี 12 ประเด็น เรียงตามลำดับ ประกอบด้วย ขาดอำนาจต่อรองราคาในการซื้อวัตถุดิบ ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า ไม่เห็นความสำคัญในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตัวแม่บ้านเกษตรกรขาดโอกาสในการรับความรู้ แม่บ้านเกษตรกรไม่มีเวลา วัตถุดิบมีราคาแพง แม่บ้านเกษตรกรสุขภาพไม่แข็งแรง ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆ ในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจากภาคเอกชน ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาวัตถุดิบในการผลิต และภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต โดยที่ประเด็นที่มีผู้ระบุเกินร้อยละ 75.0 มี 3 ประเด็น ประกอบด้วย ขาดอำนาจต่อรองราคาในการซื้อวัตถุดิบ ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า ไม่เห็นความสำคัญในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า

สำหรับสาเหตุ และการแก้ไขปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการผลิต คือ การขาดอำนาจต่อรองราคาในการซื้อวัตถุดิบ และวัตถุดิบมีราคาแพง สาเหตุเพราะการซื้อวัตถุดิบในการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกรจะซื้อแบบต่างคนต่างซื้อเพราะระยะเวลาในการทอผ้าไม่ตรงกัน ทำให้ไม่สามารถรวมกลุ่มซื้อวัตถุดิบที่จะสามารถต่อรองราคาให้ถูกลงได้

ปัญหาด้านการเงิน ประกอบด้วย ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า ไม่เห็นความสำคัญในการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย สาเหตุเพราะแม่บ้านเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการวิเคราะห์หาผลตอบแทนในการประกอบอาชีพทอผ้า โดยแม่บ้านเกษตรกรได้ระบุแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องนี้แก่แม่บ้านเกษตรกร และสมาชิกในครัวเรือน

ปัญหาจากตัวแม่บ้านเกษตรกร ประกอบด้วย ขาดโอกาสในการรับความรู้ ไม่มีเวลา และสุขภาพไม่แข็งแรง สาเหตุเพราะแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพของครัวเรือนทำให้ไม่มีเวลาว่างในการทอผ้า แม่บ้านเกษตรกรบางส่วนอายุมากแล้ว และมีปัญหาเรื่องโรคประจำตัว ทำให้ไม่สามารถทอผ้าได้อย่างเต็มที่

ปัญหาการสนับสนุนจากภายนอก ประกอบด้วย ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆในการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจากภาคเอกชน ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาวัตถุดิบในการผลิต ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต แม่บ้านเกษตรกรระบุว่า จะมีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน โดยเฉพาะแม่บ้านเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะมีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 26 ปัญหาในการประกอบอาชีพการทอผ้าของแม่บ้านเกษตรกร

ปัญหา	พบปัญหา		ไม่พบปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการผลิต						
ขาดอำนาจต่อรองราคาในการซื้อวัตถุดิบ	37	78.7	10	21.3	47	100.0
วัตถุดิบมีราคาแพง	31	66.0	16	34.0	47	100.0
ขาดความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทอผ้า	20	42.6	27	57.4	47	100.0
ขาดความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า	3	6.4	44	93.6	47	100.0
ขาดแคลนแรงงาน	1	2.1	46	97.9	47	100.0
ขาดแคลนวัตถุดิบ	0	0.0	47	100.0	47	100.0
ขาดแคลนวัตถุดิบตามคุณภาพที่กำหนด	0	0.0	47	100.0	47	100.0
อัตราค่าจ้างแรงงานสูง	0	0.0	47	100.0	47	100.0
ขาดเงินทุนในการทอผ้า	0	0.0	47	100.0	47	100.0
ขาดความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาในการทอผ้า	0	0.0	47	100.0	47	100.0
ด้านการตลาด						
ขาดความรู้ในการพัฒนาถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ	22	46.8	25	53.2	47	100.0
ราคาผ้าที่ทอดกต่ำ	19	40.4	28	59.6	47	100.0
ขาดความรู้/ข้อมูลข่าวสารลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด	19	40.4	28	59.6	47	100.0
ไม่มีความรู้ในเรื่องวิธีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผ้าที่ทอ	18	38.3	29	61.7	47	100.0

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัญหา	พบปัญหา		ไม่พบปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขาดความรู้ในการจัดเกรดผ้าที่ ทอ เพื่อให้ได้ราคาตามมาตรฐานที่ กำหนด	17	36.2	30	63.8	47	100.0
ขาดข้อมูลข่าวสารด้านราคา ที่เหมาะสม	3	6.4	44	93.6	47	100.0
ไม่มีแหล่งรับซื้อผ้าที่ทอ	0	0.0	47	100.0	47	100.0
ขาดความรู้/ข้อมูลในการพัฒนา วิธีการจัดจำหน่าย	0	0.0	47	100.0	47	100.0
<u>ด้านการเงิน</u>						
ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ ผลตอบแทนในการประกอบอาชีพ ทอผ้า	36	76.6	11	23.4	47	100.0
ไม่เห็นความสำคัญในการ วิเคราะห์ผลตอบแทนในการ ประกอบอาชีพทอผ้า	36	76.6	11	23.4	47	100.0
ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย	35	74.5	12	25.5	47	100.0
ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำ บัญชีรายรับ-รายจ่าย	35	74.5	12	25.5	47	100.0
<u>ตัวแม่บ้านเกษตรกร</u>						
ขาดโอกาสในการรับความรู้	33	70.2	14	29.8	47	100.0
ไม่มีเวลา	31	66.0	16	34.0	47	100.0
สุขภาพไม่แข็งแรง	24	51.1	23	48.9	47	100.0
ไม่มีแรงจูงใจ	20	42.6	27	57.4	47	100.0

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัญหา	พบปัญหา		ไม่พบปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร</u>						
ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆจาก	19	40.4	28	59.6	47	100.0
เจ้าหน้าที่						
เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาพอในการให้	19	40.4	28	59.6	47	100.0
คำปรึกษา						
จำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่พอ	19	40.4	28	59.6	47	100.0
กับความต้องการ						
ขาดการให้คำปรึกษา	19	40.4	28	59.6	47	100.0
เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือ	19	40.4	28	59.6	47	100.0
สนับสนุนในการหาปัจจัยการผลิต						
เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือ	19	40.4	28	59.6	47	100.0
สนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่าย						
ผลผลิต						
<u>การสนับสนุนจากภายนอก</u>						
ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆใน	24	51.1	23	48.9	47	100.0
การพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจาก						
ภาคเอกชน						
ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือ	24	51.1	23	48.9	47	100.0
สนับสนุนในการหาวัตถุดิบในการ						
ผลิต						
ภาคเอกชนไม่ให้ความร่วมมือ	24	51.1	23	48.9	47	100.0
สนับสนุนในการหาแหล่งจำหน่าย						
ผลผลิต						

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ปัญหาในการประกอบอาชีพ การทอผ้า	พบปัญหา		ไม่พบปัญหา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขาดการรับรู้ข่าวสารใหม่ๆใน การพัฒนาธุรกิจการทอผ้าจาก หน่วยงานภาครัฐ	22	46.8	25	53.2	47	100.0
หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความ ร่วมมือสนับสนุนในการหาวัตถุดิบ ในการผลิต	21	44.7	26	55.3	47	100.0
หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความ ร่วมมือสนับสนุนในการหาแหล่ง จำหน่ายผลผลิต	21	44.7	26	55.3	47	100.0

แนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชน

สำหรับแนวทางการพัฒนาบทบาทแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ที่ผู้วิจัย
 ทำการศึกษา มี 11 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า 2)
 การพัฒนาความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า 3) การพัฒนาความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาที่ใช้ใน
 การทอผ้า 4) การพัฒนาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทอผ้า 5) การพัฒนาความรู้
 ลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด 6) การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอ
 7) การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ 8) การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่
 ทอ 9) การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ 10) การพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชี
 รายรับ-รายจ่าย และ 11) การพัฒนาความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน โดยมีวิธีการพัฒนาความรู้
 ประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การเสวนาวิชาการ และศึกษาจากกลุ่มที่ประสบ
 ความสำเร็จ ส่วนสถานที่ ประกอบด้วย ภายในหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้าน และช่วงเวลา
 ประกอบด้วย หลังจากการปลูก ก่อนการเก็บเกี่ยว และหลังจากการเก็บเกี่ยว ดังแสดงในตารางที่
 27 มีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า

การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 21.3 และการศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 2.1 โดยมีผู้ระบุว่าไม่ต้องการการพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบถึง ร้อยละ 76.6 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้อัปเดตขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 21.3 และนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 2.1 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 23.4

การพัฒนาความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า

การพัฒนาความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 51.1 และการศึกษาจากงาน ร้อยละ 2.1 โดยมีผู้ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้มี ร้อยละ 46.8 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้อัปเดตขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 51.1 และนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 2.1 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 53.2

การพัฒนาความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญามาใช้ในการทอผ้า

การพัฒนาความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญามาใช้ในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 2.1 โดยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 97.9 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้อัปเดตขึ้นในหมู่บ้าน ร้อยละ 2.1 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 2.1

การพัฒนาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทอผ้า

การพัฒนาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทอผ้า พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 70.2 ส่วนที่เหลือผู้ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้มี ร้อยละ 29.8 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้อัปเดตขึ้นในหมู่บ้าน ร้อยละ 70.2 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 70.2

การพัฒนาความรู้ลักษณะผ้าที่ทอดตามความต้องการของตลาด

การพัฒนาความรู้ลักษณะผ้าที่ทอดตามความต้องการของตลาด พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการศึกษาสูงมากที่สุด คือ ร้อยละ 6.4 รองลงมาคือ การเสวนาวิชาการ ร้อยละ 4.3 การฝึกอบรม ร้อยละ 2.1 และการศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 2.1 โดยมีผู้ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 85.1 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้จัดขึ้นนอกหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 8.5 และในหมู่บ้าน ร้อยละ 6.4 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว (มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 14.9

การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอด

การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอด พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 6.4 และการศึกษาสูง ร้อยละ 4.3 โดยมีผู้ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 89.4 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้จัดขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 6.4 และนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 4.3 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 10.6

การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอด

การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอด พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 8.5 และการศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 4.3 โดยมีผู้ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 87.2 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้จัดขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 8.5 และนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 4.3 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 12.8

การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอด

การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอด พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ ร้อยละ 4.3 โดยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 95.6 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้อยากให้จัดขึ้นนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 4.3 สำหรับ

ช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 4.3

การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์

การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ ร้อยละ 4.3 และการศึกษาดูงาน ร้อยละ 2.1 โดยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ถึง ร้อยละ 93.6 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ขอให้จัดขึ้นนอกหมู่บ้าน ร้อยละ 6.4 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 6.4

การพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 ส่วนที่เหลือมีผู้ที่ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 53.2 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ขอให้จัดขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุ คือ ร้อยละ 46.8

การพัฒนาความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน

การพัฒนาความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า แม่บ้านเกษตรกรต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 48.9 ส่วนที่เหลือมีผู้ที่ระบุว่าไม่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 51.1 ส่วนผู้ที่ต้องการความรู้ในเรื่องนี้ขอให้จัดขึ้นในหมู่บ้านมากที่สุด คือ ร้อยละ 48.9 สำหรับช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยว(มีนาคม-เมษายน)เป็นช่วงเวลาเดียวที่แม่บ้านเกษตรกรระบุเช่นเดียวกัน คือ ร้อยละ 48.9

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมประเด็นที่ควรจะมีการพัฒนาความรู้ให้แก่แม่บ้านเกษตรกรมากที่สุด คือ การพัฒนาความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญามาใช้ในการทอผ้า รองลงมา คือ การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอ การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอ การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ การพัฒนา

ความรู้ลักษณะผ้าที่ทอดตามความต้องการของตลาด การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า การพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การพัฒนาความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน การพัฒนาความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า และการพัฒนาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทอผ้า ตามลำดับ โดยพิจารณาจากจำนวนแม่บ้านเกษตรกรที่ไม่ต้องการความรู้ในแต่ละประเด็น

ส่วนวิธีการในการพัฒนาความรู้ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ การฝึกอบรม เนื่องจากการฝึกอบรมสามารถจัดขึ้นในหมู่บ้านได้ เพราะว่าแม่บ้านเกษตรกรโดยส่วนมากจะมีการประกอบอาชีพหลายอย่าง และมีภาระหน้าที่ในครัวเรือนต้องดูแลทำให้ไม่มีเวลาในการร่วมกิจกรรมนอกหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่

ส่วนสถานที่ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ในหมู่บ้าน เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรระบุว่าสะดวก และไม่ต้องเดินทางไปไกลเพราะมีภาระที่ต้องดูแลครัวเรือน และยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย

สำหรับช่วงเวลาแม่บ้านเกษตรกรระบุมากที่สุด คือ ช่วงหลังการเก็บเกี่ยว ในเดือนมีนาคม-เมษายน จะเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงที่แม่บ้านเกษตรกรมีเวลาว่างมากที่สุด เพราะการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีการเพาะปลูกพืชต่างๆจะลดลง หรือไม่มีการเพาะปลูกเลย ดังนั้นในช่วงเวลานี้จึงทำให้แม่บ้านเกษตรกรมารับความรู้เนื้อหาทางวิชาการทางการพัฒนาธุรกิจการทอผ้าได้อย่างเต็มเวลา และมีแม่บ้านเกษตรกรมาเข้ารับความรู้จำนวนมากด้วย

จะเห็นได้ว่าการศึกษาประเด็น วิธีการ สถานที่ และช่วงเวลาแม่บ้านเกษตรกรต้องการความรู้ในการพัฒนาธุรกิจการชุมชน จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและให้ความรู้ทางเนื้อหาวิชาการที่เหมาะสมทั้งเรื่องที่จะให้ความรู้ วิธีการในการถ่ายทอด สถานที่ และเวลาตรงตามความต้องการของแม่บ้านเกษตรกรมากที่สุด เพื่อให้เนื้อหาทางวิชาการที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับสามารถนำไปปรับใช้ได้และเกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนประเด็นความรู้ที่แม่บ้านเกษตรกรระบุว่าไม่ต้องการพบเกินครึ่ง รวม 9 ประเด็น ตามลำดับ คือ การพัฒนาความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญามาใช้ในการทอผ้า การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอ การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอ การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ การพัฒนาความรู้ลักษณะ

ผ้าที่ทอดตามความต้องการของตลาด การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า การพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการพัฒนาความรู้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทน

ตารางที่ 27 แนวทางการพัฒนารุรกิจชุมชน

ประเด็นการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
การพัฒนาความรู้การผลิตวัตถุดิบในการทอผ้า		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	36	76.6
ฝึกอบรม	10	21.3
จากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	10	21.3
นอกหมู่บ้าน	1	2.1
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	11	23.4
การพัฒนาความรู้/ความชำนาญในการทอผ้า		
<u>วิธีการ</u>		
ฝึกอบรม	24	51.1
ไม่ต้องการ	22	46.8
ศึกษาดูงาน	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	24	51.1
นอกหมู่บ้าน	1	2.1
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	25	53.2

ตารางที่ 27 (ต่อ)

เนื้อหาทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า	จำนวน	ร้อยละ
การพัฒนาคความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญามาใช้ในการทอผ้า		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	46	97.9
ฝึกอบรม	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ฝึกอบรม	1	2.1
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	1	2.1
การพัฒนาคความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทอผ้า		
<u>วิธีการ</u>		
ฝึกอบรม	33	70.2
ไม่ต้องการ	14	29.8
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	33	70.2
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	33	70.2
การพัฒนาคความรู้ลักษณะผ้าที่ทอตามความต้องการของตลาด		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	40	85.1
ศึกษาดูงาน	3	6.4
การเสวนาวิชาการ	2	4.3
ฝึกอบรม	1	2.1

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
นอกหมู่บ้าน	4	8.5
ในหมู่บ้าน	3	6.4
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	7	14.9
การพัฒนาความรู้ในเรื่องการจัดเกรดของผ้าที่ทอ		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	42	89.4
ฝึกอบรม	3	6.4
ศึกษาดูงาน	2	4.3
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	3	6.4
นอกหมู่บ้าน	2	4.3
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	5	10.6
การพัฒนาความรู้ในการผลิตถุง/กล่องบรรจุผ้าที่ทอ		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	41	87.2
ฝึกอบรม	4	8.5
จากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ	2	4.3
รวม	47	100.0

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	4	8.5
นอกหมู่บ้าน	2	4.3
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	6	12.8
การพัฒนาความรู้ในการจัดจำหน่ายผ้าที่ทอ		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	45	95.7
ศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ	2	4.3
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
นอกหมู่บ้าน	2	4.3
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	2	4.3
การพัฒนาความรู้ในการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	44	93.6
ศึกษาจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ	2	4.3
ศึกษาดูงาน	1	2.1
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
นอกหมู่บ้าน	3	6.4
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	3	6.4

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
การพัฒนาความรู้การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	25	53.2
ฝึกอบรม	22	46.8
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	22	46.8
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	22	46.8
การพัฒนาความรู้การวิเคราะห์ผลตอบแทน		
<u>วิธีการ</u>		
ไม่ต้องการ	24	51.1
ฝึกอบรม	23	48.9
รวม	47	100.0
<u>สถานที่</u>		
ในหมู่บ้าน	23	48.9
<u>ช่วงเวลา</u>		
หลังเก็บเกี่ยว	23	48.9

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยทางด้านบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทอผ้า 2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง และแรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า 3) ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า และการเป็นสมาชิกกลุ่ม และ 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการพัฒนาธุรกิจชุมชน ประกอบด้วย การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน

การวัดตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย อายุ คือ จำนวนอายุขณะที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ระดับการศึกษา คือ จำนวนปีที่จบการศึกษาขั้นสูงสุด ประสบการณ์ในการทอผ้า คือ จำนวนปีในการทอผ้าตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน รายได้ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน รายจ่าย คือ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน จำนวนอาชีพ คือ จำนวนอาชีพทั้งหมดของครัวเรือนทั้งที่เป็นอาชีพหลัก อาชีพรอง หรืออาชีพเสริม จำนวนพื้นที่ถือครอง คือ จำนวนที่ดินทั้งหมดของครัวเรือน แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า คือ จำนวนแหล่งข่าวสารที่แม่บ้านเกษตรกรได้รับ การเป็นสมาชิกกลุ่ม คือ จำนวนกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก การประชุม คือ จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุม การฝึกอบรม คือ จำนวนครั้งในการเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน คือ จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน

ตัวแปรตาม คือ บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ประกอบด้วย 3 บทบาท ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านการผลิต 2) การพัฒนาด้านการตลาด และ 3) การพัฒนาด้านการเงิน

การวัดตัวแปรตาม ประกอบด้วย บทบาทที่เป็นจริง มีการให้คะแนนในการปฏิบัติดังนี้ ปฏิบัติทุกครั้งได้ 3 คะแนน ปฏิบัตินานๆครั้งได้ 2 คะแนน และไม่ปฏิบัติเลยได้ 1 คะแนน และ บทบาทที่คาดหวัง มีการให้คะแนนความคาดหวังในการปฏิบัติดังนี้ คาดว่าจะปฏิบัติทุกครั้งได้ 3 คะแนน คาดว่าจะปฏิบัตินานๆครั้งได้ 2 คะแนน และคาดว่าจะไม่ปฏิบัติเลยได้ 1 คะแนน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 28 มีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้านเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการผลิตเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเข้าร่วมประชุม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า และระดับการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .846 .782 .749 .592 และ.397 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวกทั้งหมด

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่องของ การเข้าร่วมประชุม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า และระดับการศึกษาสูงสุดมากกว่า ย่อมมีบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาการผลิตที่มากกว่า เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสในการเข้าร่วมประชุม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้ามีโอกาสที่จะรับรู้ข่าวสารใหม่ๆทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการผลิต นอกจากนี้คนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการพัฒนาการผลิตที่มีการปฏิบัติจริงที่มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและนำไปปฏิบัติจริงด้านการผลิตได้เร็ว

สมมติฐานที่ 2 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้าน

เกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาธุรกิจชุมชนด้านการตลาดเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม และการเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .480 .476 และ .462 ตามลำดับ ส่วนการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .367 และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวกทั้งหมด

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่องของ การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า มากกว่า ย่อมมีบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาด้านการตลาดที่มากกว่า เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสในการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามีโอกาสที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะมีการพัฒนาด้านการตลาดที่มีการปฏิบัติจริงที่มากกว่า ทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและนำไปปฏิบัติจริงด้านการตลาดได้เร็ว

สมมติฐานที่ 3 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้านเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาธุรกิจชุมชนด้านการเงินเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเปิดรับข่าวสาร การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า และระดับการศึกษาสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .494 .491 .459 และ .397 ตามลำดับ ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการ

พัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .343 และ.340 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวกทั้งหมด

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่องของ การเปิดรับข่าวสาร การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมฝึกอบรม ระดับการศึกษาสูงสุด การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการเข้าร่วมประชุมที่มากกว่า ย่อมมีบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาด้านการเงินที่มากกว่า เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสการเปิดรับข่าวสาร การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมฝึกอบรม และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้าทำให้มีโอกาสที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะมีการพัฒนาด้านการเงิน นอกจากนี้คนที่มีการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และการศึกษาสูงกว่าจะมีการพัฒนาด้านการเงินที่มีการปฏิบัติจริงที่มากกว่า ทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและการนำไปปฏิบัติจริงในการทอผ้าด้านการเงินได้เร็ว

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามากกว่า และแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่า และเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มมากกว่า จะมีการปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจชุมชนทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเงินที่มากกว่า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนายบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยเฉพาะในโครงการนำร่องในการพัฒนาธุรกิจชุมชนควรที่จะเลือกคนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า อย่างไรก็ตามบทบาทที่เป็นจริงด้านการพัฒนาการตลาดนั้นจะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาสูง จะไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านการตลาดเพราะแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาต่างกันก็สามารถพัฒนาด้านการตลาดได้เท่ากัน

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการ
พัฒนาธุรกิจชุมชน

ตัวแปรอิสระ	บทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนา		
	ธุรกิจชุมชน		
	การพัฒนาด้านการ ผลิต	การพัฒนาด้าน การตลาด	การพัฒนาด้าน การเงิน
<u>ปัจจัยทางด้านบุคคล</u>			
อายุ	-.104	.087	-.274
ระดับการศึกษา	.397**	.266	.397**
ประสบการณ์ในการทอผ้า	.076	.241	-.204
<u>ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ</u>			
รายได้	-.103	-.096	.119
รายจ่าย	-.026	.065	.157
จำนวนอาชีพ	-.152	-.181	.022
จำนวนพื้นที่ถือครอง	-.269	.007	.041
แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า	.084	-.083	-.104
<u>ปัจจัยทางด้านสังคม</u>			
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	.147	.054	.343*
การเปิดรับข่าวสาร	.782**	.480**	.494**
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้าน</u>			
<u>การพัฒนาธุรกิจชุมชน</u>			
การเข้าร่วมประชุม	.846**	.476**	.340*
การเข้าร่วมฝึกอบรม	.749**	.462**	.459**
การศึกษาดูงาน	.592**	.367*	.491**

หมายเหตุ: * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 29 มีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 4 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้านเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชนด้านการผลิตเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเข้าร่วมฝึกอบรม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .769 .754 .753 และ .557 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .336 และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวกทั้งหมด

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่องของ การเข้าร่วมฝึกอบรม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า และระดับการศึกษาสูงสุดมากกว่า ย่อมมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการผลิตที่มากกว่า เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสในการเข้าร่วมฝึกอบรม การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้ามีโอกาสที่จะรับรู้ข่าวสารใหม่ๆทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านการผลิต นอกจากนี้คนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการผลิตมากกว่า ทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและนำไปปฏิบัติจริงด้านการผลิตได้เร็ว

สมมติฐานที่ 5 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้าน

เกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชนด้านการตลาดเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .476 .399 และ.384 ตามลำดับ ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่ม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .351 และ.305 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวกทั้งหมด

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่องของ การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การเข้าร่วมประชุม จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก และการศึกษาดูงาน มากกว่าย่อมมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการตลาดที่มากกว่า เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การเข้าร่วมประชุม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามีโอกาสที่จะรับรู้ข่าวสารใหม่ๆทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านการผลิต นอกจากนี้คนที่มีการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มมากกว่าจะมีความคาดหวังในการพัฒนาการผลิตมากกว่า ทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและนำไปปฏิบัติจริงด้านการผลิตได้เร็ว

สมมติฐานที่ 6 อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทอผ้า รายได้ รายจ่าย จำนวนอาชีพ จำนวนพื้นที่ถือครอง แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การประชุม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานของแม่บ้านเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับ บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชนด้านการเงินเรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการทอผ้า ระดับการศึกษาสูงสุด และการเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .580 .535 .509 และ.461 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวก สำหรับประสบการณ์ในการทอผ้า และอายุ พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .549 และ .376 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนรายจ่าย และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า พบว่ามีความสัมพันธ์ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .359 และ .312 ตามลำดับ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวก

แสดงว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมในเรื่อง การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข่าวสาร ระดับการศึกษาสูงสุด การเข้าร่วมฝึกอบรม มีรายจ่ายในครัวเรือน และการศึกษาดูงานที่มากกว่าจะมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการเงินที่มากกว่า เพราะแม่บ้านเกษตรกรมีโอกาสดการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม และการศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามีโอกาสที่จะรับรู้ข่าวสารใหม่ๆทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านการผลิต นอกจากนี้คนที่มีการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ระดับการศึกษาสูงกว่า และรายจ่ายในครัวเรือนมากกว่า จะมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการเงินมากกว่า ทำให้สามารถรับความรู้ในการพัฒนาและนำไปปฏิบัติจริงด้านการเงินได้เร็ว ส่วนแม่บ้านเกษตรกรที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทอผ้าที่มากกว่า ย่อมมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการเงินที่น้อยกว่า

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า แม่บ้านเกษตรกรที่มีโอกาสเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมฝึกอบรม และศึกษาดูงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามากกว่า และแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่า เป็นสมาชิกกลุ่มมากกว่า และรายจ่ายในครัวเรือนที่มากกว่า จะมีความคาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเงินที่มากกว่า ส่วนแม่บ้านเกษตรกรที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทอผ้าที่มากกว่าจะมีความคาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชน ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเงินที่น้อยกว่า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยเฉพาะในโครงการนำร่องของการพัฒนาธุรกิจชุมชนควรเลือกคนที่มีความรู้ระดับการศึกษาสูงกว่า มีอายุ และประสบการณ์ในการทอผ้าที่น้อยกว่า

อย่างไรก็ตาม บทบาทที่คาดหวังด้านการพัฒนาการตลาดนั้นจะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาสูง จะไม่มีผลต่อการพัฒนาการตลาดเพราะแม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาต่างกันก็สามารถพัฒนาการตลาดได้เท่ากัน ขณะที่บทบาทที่คาดหวังด้านการพัฒนาการเงินนั้น แม่บ้านเกษตรกรที่มีรายจ่ายในครัวเรือนมากกว่าแสดงว่ามีการลงทุนในการทอผ้าที่มากกว่าจะมีความคาดหวังในการพัฒนาการเงิน

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับบทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน

ตัวแปรอิสระ	บทบาทที่คาดหวังของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาธุรกิจชุมชน		
	การพัฒนาด้านการผลิต	การพัฒนาด้านการตลาด	การพัฒนาด้านการเงิน
<u>ปัจจัยทางด้านบุคคล</u>			
อายุ	-.128	-.171	-.549**
ระดับการศึกษา	.336*	.279	.509**
ประสบการณ์ในการทอผ้า	.031	.033	-.376**
<u>ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ</u>			
รายได้	-.008	.070	.245
รายจ่าย	.080	.211	.312*
จำนวนอาชีพ	-.084	-.101	.192
จำนวนพื้นที่ถือครอง	-.130	.198	.237
แรงงานที่ประกอบอาชีพทอผ้า	.057	-.254	-.212
<u>ปัจจัยทางด้านสังคม</u>			
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	.253	.351*	.580**
การเปิดรับข่าวสาร	.754**	.476**	.535**
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้าน</u>			
<u>การพัฒนาธุรกิจชุมชน</u>			
การเข้าร่วมประชุม	.753**	.384**	.267
การเข้าร่วมฝึกอบรม	.769**	.399**	.461**
การศึกษาดูงาน	.557**	.305*	.359*

หมายเหตุ: * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

กล่าวโดยสรุป แม่บ้านเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้ามีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเงินที่มากกว่า ขณะที่จำนวนกลุ่มที่เป็น

สมาชิกมากกว่ามีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด และการเงินมากกว่า นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรระดับการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาด้านการผลิต และการเงินที่มากกว่าเช่นกัน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนให้แม่บ้านเกษตรกรมีการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้า เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าแม่บ้านเกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจทอผ้าที่มากกว่าจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเงินที่มากกว่า และควรมีการสนับสนุนให้แม่บ้านเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นมากขึ้น เนื่องจากแม่บ้านเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มมากขึ้นจะมีโอกาสในการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการตลาด และการเงินที่มากขึ้น นอกจากนี้แม่บ้านเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต และการเงินที่มากกว่า เพราะฉะนั้นการจัดทำโครงการนำร่อง เพื่อการพัฒนาธุรกิจชุมชนควรคัดเลือกคนที่มีระดับการศึกษาสูงเช่นกัน

สำหรับแม่บ้านเกษตรกรที่มีรายจ่ายในครัวเรือนที่มากกว่า เพราะมีการลงทุนในการทอผ้าที่มากกว่า มีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการเงินที่มากกว่า แต่แม่บ้านเกษตรกรที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทอผ้าที่มากกว่ามีแนวโน้มที่จะยอมรับการพัฒนาธุรกิจชุมชนในด้านการเงินที่น้อยกว่า เพราะฉะนั้นการจัดทำโครงการนำร่องในการพัฒนาธุรกิจชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคัดเลือกคนที่มีรายจ่ายในครัวเรือนมากกว่า มีอายุ และประสบการณ์ในการทอผ้าที่น้อยกว่า